

Policija kao dio nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske

Matković, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, University Department for Forensic Sciences / Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:227:174368>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-22**

SVEUČILIŠTE
U
SPLITU

SVEUČILIŠNI
ODJEL ZA
FORENZIČNE
ZNANOSTI

Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department for Forensic Sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA
FORENZIČNE ZNANOSTI**

FORENZIKA I NACIONALNE SIGURNOSTI

DIPLOMSKI RAD

**POLICIJA KAO DIO NACIONALNE SIGURNOSTI
REPUBLIKE HRVATSKE**

Ivan Matković

Split, studeni 2018.

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA
FORENZIČNE ZNANOSTI**

FORENZIKA I NACIONALNE SIGURNOSTI

DIPLOMSKI RAD

**POLICIJA KAO DIO NACIONALNE SIGURNOSTI
REPUBLIKE HRVATSKE**

izv. prof. dr. sc. Marija Boban

Ivan Matković
Matični broj:388/2016

Split, studeni 2018.

Rad je izrađen u
pod nadzorom
u vremenskom razdoblju od do

Datum predaje diplomskog rada: 18.veljače.2019.godine

Datum prihvatanja rada: 22.veljače. 2019.godine

Datum usmenog polaganja: 27. veljače.2019.godine

Povjerenstvo: 1. Prof.dr.sc. Jozo Čizmić
2. Doc.dr.sc. Marina Carić
3. Izv.prof.dr.sc. Marija Boban

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. POJAM NACIONALNA SIGURNOST	5
2.1. SIGURNOSNI INTERESI I CILJEVI	6
2.2. POLOŽAJ POLICIJE U SUSTAVU NACIONALNE SIGURNOSTI.....	8
3. TERORIZAM KAO PRIJETNJA NACIONALNOJ SIGURNOSTI	13
3.1. OBILJEŽJA TERORIZMA	15
3.2. PARADOKSI TERORIZMA.....	19
3.3. TERORISTIČKE ORGANIZACIJE.....	20
4. ŠTO JE TO POLICIJA?	30
4.1. ZADAĆA POLICIJE I POLICIJSKI POSLOVI U NACIONALNOJ SIGURNOSTI.....	32
4.2. POLICIJSKI SLUŽBENIK I OVLAŠTI.....	34
5. ORGANIZIRANI KRIMINALITET KAO PRIJETNJA NACIONALNOJ SIGURNOSTI	36
6. ZAKLJUČAK	40
7. LITERATURA.....	41
8. SAŽETAK.....	44
9. ŽIVOTOPIS	46

1. UVOD

Policija je javna služba koja zajedno sa pravosudnim sustavom čini glavne dijelove unutarnje nacionalne sigurnost, te zajedno sa obrambenim sustavom i sustavom civilne zaštite čini sustav nacionalne sigurnosti. Kako je za samu nacionalnu sigurnost glavna ugroza terorizam, organizirani kriminal policija je za služba koja prva poduzima mjere i radnje u cilju zaštite građana i nacionalnih interesa od same ugroza.

U ovom diplomskom radu na temu „Policija kao dio nacionalne sigurnosti u Republici Hrvatskoj“ obradit će se sam položaj i uloga policije u sustavu nacionalne sigurnosti kroz pet poglavlja.

U prvom poglavlju vidjet ćemo što je to nacionalna sigurnost, koji su ciljevi odnosno interesi u očuvanju nacionalne sigurnosti i sam položaj policije u odnosu na sustav nacionalne sigurnosti.

Drugo poglavlje vezano je za terorizam kao glavnu prijetnju nacionalne sigurnosti , njegova glavna obilježja i ciljeve, te vrste terorističkih organizacija.

Kroz treće poglavlje obradit će se pojam Policije kao službe, zadaće i poslovi koji su zakonom propisani i određeni, a provode ih policijski službenici na temelju ovlasti.

U posljednjem četvrtom poglavlju dotaknut ćemo se prijetnje nacionalne sigurnosti, a to je organizirani kriminal sa svojim obilježima koji se nalazi na samom vrhu piramide ugroza nacionalne sigurnosti.

2. POJAM NACIONALNA SIGURNOST

Pojedini autori različito shvaćaju i tumače pojam nacionalne sigurnosti. Sama sigurnost je definirana u većini slučajeva kao nedostatak svake ugroze. Tijekom povijesti pojam i korištenje izraza nacionalne sigurnosti često se bio povezan s ratovima, rivalstvom, sukobima i drugim odnosima među državama. Bourguin definira nacionalnu sigurnost kao izostanak bilo kakvog straha od napada, ugrožavanja interesa ili prijetnje druge države i drugih država [1].

Nacionalna sigurnost podrazumijevala je zaštitu države odnosno zaštitu njezinih granica, teritorija, institucija vlasti od vanjskih prijetnji i napada, zaštitu naroda. Tadašnji koncept sigurnosti bio je militariziran što je značilo da su glavni čimbenici održavanja sigurnosti bili sama moć država i vojna sila. U 21. stoljeću ne javljaju se više samo vojne prijetnje kao glavni izazov nacionalne sigurnosti već i mnoge druge takozvani soft sigurnosni izazovi kao što su ilegalne imigracije, nuklearna sigurnost, zarazne bolesti, ekološki problemi, problemi nacionalnih manjina itd. Usko poimanje nacionalne sigurnosti s vojnim terminima uočio je i Richard H. Ullman koji kaže da je predodžba militarizacije termina nacionalna sigurnost dvostruko opasna jer kao prvo, uzrokuje da se države usredotoče na vojne opasnosti i prijetnje, te tako ignoriraju druge i možda čak i opasnije i štetnije opasnosti, a kao drugo, doprinosi prožimajućoj militarizaciji međunarodnih odnosa i tako dugoročno može samo pojačati globalnu nesigurnost [2].

Slika 1. Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost RH [3]

Na slici 1 prikazan je grb Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost Republike Hrvatske je središnje državno tijelo za informacijsku sigurnost – hrvatski NSA National Security Authority, koji koordinira, usklađuje donošenje i nadzire primjenu mjera i standarda informacijske sigurnosti u Republici Hrvatskoj.

2.1. SIGURNOSNI INTERESI I CILJEVI

Održavanje nacionalne sigurnosti je u principu u djelokrugu cjelokupnog državnog sustava, a ponekad i dužnost svih njenih građana; u širem smislu također podrazumijeva upotrebu ili demonstriranje ekonomske, vojne i političke moći, odnosno diplomacije.

Ako sigurnost shvaćamo kao strukturni element postojanja i djelovanja pojedinca, društva, odnosno države i međunarodne zajednice, Grizold onda smatra kako se nacionalna i međunarodna sigurnost može postići samo ako se u obzir uzmu tri entiteta:

- pojedinac kao koncept individualne i globalne sigurnosti
- društvo to jest država kao koncept nacionalne i socijalne sigurnosti, koji prihvaćaju pored vojno-političkih i šire socijalne i kulturno-civilizacijske aspekte nacionalne sigurnosti
- i međunarodna zajednica kao koncept međunarodne sigurnosti [4]

Autori Tatalović i Bilandžić u svojem djelu Osnove nacionalne sigurnosti prezentiraju nacionalnu sigurnost i obranu kao mjerilo snage pojedine države, ali i stabilnosti, bilo to na unutarnjem ili međunarodnom polju.

Republika Hrvatska je i dalje tranzicijska zemlja, a u samom procesu tranzicije treba izgraditi sustav nacionalne sigurnosti koji će moći odgovoriti izazovima i prijetnjama nekonvencionalne i netradicionalne prirode u okviru svojih gospodarskih i financijskih mogućnosti.

Hrvatska u skladu s načelima Povelje Ujedinjenih naroda i drugim međunarodnim dokumentima priznaje, primjenjuje i štiti demokraciju, načelo vladavine zakona, poštivanje temeljnih ljudskih prava i sloboda, te se pozicionira kao dio srednjoeuropske i mediteranske civilizacijske i kulturne sredine.

Osiguranje vlastite nacionalne sigurnosti želi postići u skladu s međunarodnim pravom i običajima, ali isto tako treba istaknuti da Ustav i zakoni u području sigurnosti i obrane moraju omogućiti aktivno sudjelovanje u institucijama kolektivne obrane i ostalim međunarodnim organizacijama značajnim za ostvarivanje njezine nacionalne sigurnosti [5].

Tablica 1. Sigurnosni interesi i ciljevi [5]

Interes	Cilj
Jačanje globalne i regionalne sigurnosti	<ul style="list-style-type: none"> • sudjelovanje u mirovnim i humanitarnim operacijama • prevencija nastanka napetosti, krizni menadžment i postkonfliktna stabilizacija • potpuna integracija u euroatlantske sigurnosne strukture • sprječavanje nastanka regionalnih napetosti i sukoba
Osiguranje stabilnosti i razvoja države	<ul style="list-style-type: none"> • maksimalno poštivanje temeljnih ljudskih prava i sloboda, osobito nacionalnih manjina i etničkih skupina • reforma javne uprave, njezina decentralizacija i modernizacija radi dostizanja europske razine • kvalitetna informiranost građana • poštivanje zaštite osobnih i tajnih podataka • borba protiv korupcije i organiziranog kriminala • zaštita javnog reda i pravne sigurnosti građana, te privatne i javne imovine
Prevenција socijalnih rizika	<ul style="list-style-type: none"> • uravnotežen demografski razvoj i povećanje brige za zdravlje građana • povećanje životnog minimuma građana, djelotvorna socijalna skrb i mirovinsko osiguranje, kao i pomoć socijalno zapostavljenim građanima
Zaštita okoliša	<ul style="list-style-type: none"> • dosljedna primjena usvojenih konvencija u području zaštite životnog okoliša • ekološki racionalno iskorištavanje prirodnih bogatstava i izvora • promptno otkrivanje i sprječavanje takvih utjecaja na okoliš čija je posljedica pogoršanje zdravstvenog stanja stanovništva

Razmatrajući tablicu 1 može se zaključiti da Republika Hrvatska kao zemlja i nema dostatno vlastitih energetske izvora te je kao takva ovisna o međunarodnom tržištu koji mora dati svoj doprinos globalnoj sigurnosti i stabilnosti jer je to najsnažniji faktor pozitivnog stanja na tržištu energenata.

Europljani smatraju da je najveći izazov njihovoj sigurnosti gospodarstvo odnosno na rang-listi 5 najvećih izazova nacionalne sigurnosti, prvo i peto mjesto zauzele su teme koje su izravno vezane uz gospodarstvo kao što su loše gospodarenje i rasprodaja društvenog bogatstva, dok su još dva mjesta u tom rasponu zauzeli fenomeni s jako uskom gospodarskom konotacijom kao što su ugrožavanje životne sredine i zaostajanje u znanosti i tehnologiji.

Međutim, u novim strategijskim dokumentima mnogih država centralno mjesto nacionalne sigurnosti zauzela je gospodarska dimenzija te su shvatili da je gospodarska stabilnost, razvoj gospodarstva kao i njegova konkurentnost na globalnom tržištu i rast životnog standarda najvažniji nacionalni interesi.

Također u današnjici se javljaju sve veće prijetnje za nacionalnu sigurnost putem društvenih mreža kao i njihove negativne posljedice koji su glavni alati razmjene informacija na Internetu. Takvi, negativni učinci za nacionalnu sigurnost mogu nastati kad se država, ali i nedržavni akteri koriste društvenim medijima, a posebice kad se na društvenim mrežama koriste osobe koje imaju doticaja s osjetljivim sigurnosnim informacijama, poput diplomatskih predstavnika, državnih strateških tvrtki, obavještajnih službi i slično.

Slika 2. Društvene mreže i nacionalna sigurnost [5]

U Sjedinjenim Američkim Državama, a naročito nakon afere Wikileaks Agencija za nacionalnu sigurnost se posvetila i radu na društvenim mrežama te Internetu općenito.

2.2. POLOŽAJ POLICIJE U SUSTAVU NACIONALNE SIGURNOSTI

Prema rezultatima brojnih istraživanja, kriminal i organizirani kriminal svrstavaju se među najveće sigurnosne ugroze današnjice. Stoga bi institucije koje su zadužene za borbu protiv tih ugroza moraju biti najodgovornija mjesta u sustavu nacionalne sigurnosti. Prema nekim razmišljanjima policiju se ne smatra kao dio koncepta nacionalne sigurnosti. Ta se mišljenja djelom počivaju i na činjenici da policija u Republici Hrvatskoj prije konsolidacije u demokratsku državu i tijekom nje nije funkcionirala dovoljno učinkovito.

Sukladno time došlo je do zaključka da policija nije ispunjavala svoj dio posla u sklopu sustava nacionalne sigurnosti, a posredno se moglo i zaključiti da nije ni sastavni dio tog koncepta. Analizirajući stavove prema kojim policija nema ključnu funkciju u sustavu nacionalne sigurnosti ponuđeni su protuargumenti prema kojima je uloga policije, kao i

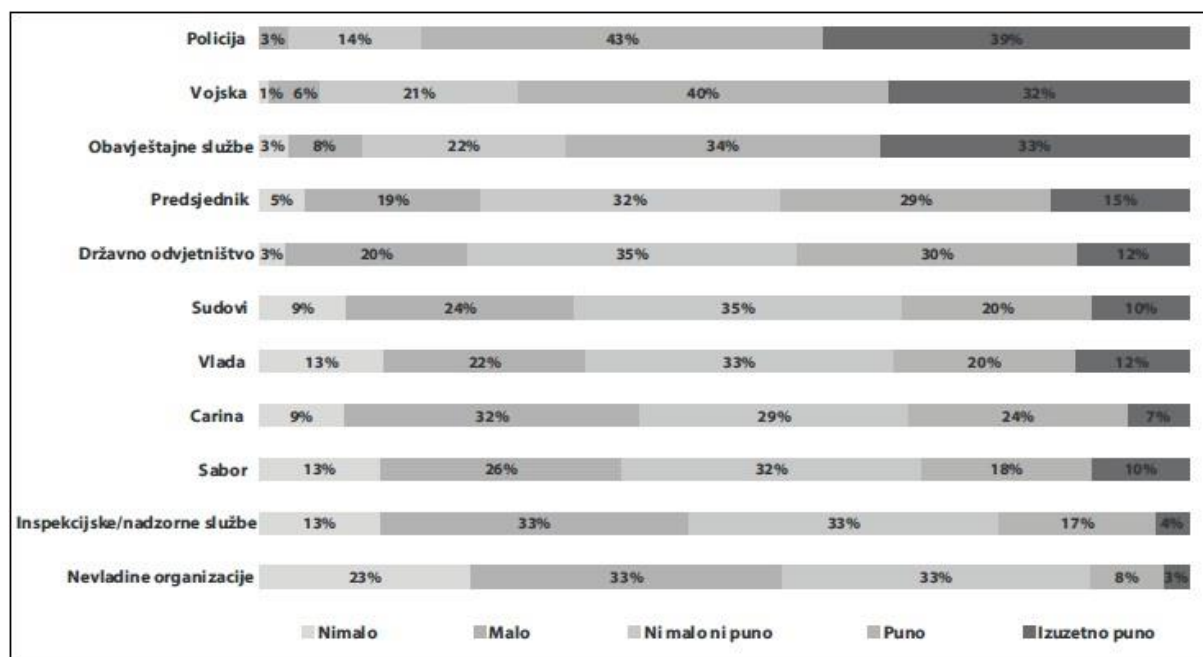
pravosudnih tijela, puno znamenitija nego što se čini prvotno. Stoga, smatram da su mjerodavna pravosudna tijela kao i policijska tijela ipak ne samo sastavni već i temeljni dio tog sustava. Nadasve, u suvremenim uvjetima položaj pravosuđa kao i položaj policije mnogo je važniji u odnosu prema obavještajnim službama i prema oružanim snagama koje su jako dugo imale prednost ispred drugih faktora koji čine sustav nacionalne sigurnosti.

Tablica 2. Rezultati istraživanja stavova o uzrocima ugroze u Hrvatskoj, Sloveniji i EU [6]

Europska Unija (2000)	Europska Unija (2001)	Slovenija (1999)	Slovenija (2001)	Hrvatska (2006)	Hrvatska (2008)	Hrvatska (2011)
1. organizirani kriminal	1. slabo gospodarenje	1. droge, narkomanija	1. droge, narkomanija	1. organizirani kriminal	1. organizirani kriminal	1. slabo gospodarenje
2. nesreća u nuklearnoj elektrani	2. ugrožavanje životne sredine	2. kriminal	2. kriminal	2. slabo gospodarenje	2. terorizam	2. kriminal
3. terorizam	3. zaostajanje u znanosti i tehnologiji	3. ekološke katastrofe	3. prometne nesreće	3. zaostajanje u znanosti i tehnologiji	3. prirodne katastrofe (potresi, poplave i slično)	3. zaostajanje u znanosti i tehnologiji
4. etnički sukobi u Europi	4. prirodne nesreće – elementarne nepogode	4. nezaposlenost	4. nezaposlenost	4. uništavanje okoliša	4. nesreća u nuklearnoj elektrani	4. socijalni nemiri
5. konvencionalni rat u Europi	5. rasprodaja društvenog bogatstva	5. pad nataliteta	5. ekološke katastrofe	5. socijalni nemiri	5. izravni oružani napad druge države	5. uništavanje okoliša
6. svjetski rat	6. tehnološke nesreće	6. gospodarski problemi	6. siromaštvo	6. prirodne i tehnološke nesreće	6. epidemije	6. terorizam
	7. kriminal	7. širenje i moguća upotreba oružja za masovno uništenje	7. konvencionalni rat u Europi	7. širenje i moguća upotreba oružja za masovno uništenje
	8. socijalni nemiri	17. terorizam	17. terorizam	8. terorizam	8. slučajno ispaljenje nuklearnog projektila	8. prirodne i tehnološke nesreće
	9. vojna ugrožavanja	19. vojna agresija druge države	19. vojna agresija druge države	9. vojna ugroženost od drugih zemalja	9. svjetski rat	9. vojna ugroženost od drugih zemalja

U tablici 2 vidljivi su od najvećih prema najmanjim prijetnjama rezultata koji su stavovi o ugrožavanju unutar Europske unije, Slovenije i Republike Hrvatske.

Grafikon 1. Utjecaj institucija i državnih službi u nacionalnoj sigurnosti

Na grafikonu 1 vidljivo je koliki je doprinos nacionalnoj sigurnosti od strane policije, vojske i drugih državnih službi i institucija u 2012. godini.

Prema rezultatima istraživanja percepcije policijskih službenika-studenata Visoke policijske škole, rad policije, vojske i obavještajnih službi najviše doprinose nacionalnoj sigurnosti RH, a najmanje to čini rad nevladinih organizacija, Sabora, nadzornih službi i inspeksijskih službi.

Policiji, kao službi čiji rad prema percepciji ispitanika najviše doprinosi nacionalnoj sigurnosti, ocijenjena je prosječnom ocijenom 4.19, vojska je ocijenjena s 3.97, a obavještajne službe 3.86. Potpuni rezultati prikazani su na grafikonu 1.

Rezultati, prema kojima rad policije najviše pridonosi nacionalnoj sigurnosti ide u korist ranijim zaključcima prema kojima policija zauzima ključno mjesto u konceptu nacionalne sigurnosti.

Na temelju prethodnih razmatranja može se zaključiti da policija, kao i pravosuđe, ipak čine ključan dio koncepta nacionalne sigurnosti, posebno ako se u obzir uzme činjenica da je u suvremenim uvjetima došlo do pomaka s vojnih na nevojne izvore ugrožavanja, pri čemu kriminal, a naročito organizirani kriminal, prepoznato kao najveća sigurnosna prijetnja.

Logično je stoga što je došlo do pomaka u „važnosti“ pojedinih sastavnica sustava nacionalne sigurnosti, budući da policija i pravosuđe imaju ključnu, a sigurnosne i ostale službe sporednu ulogu u borbi protiv kriminala u sklopu sustava unutarnje sigurnosti [6].

U samoj prirodi suvremene države postoji opasnost da njezini pojedini dijelovi (vojska, policija, sigurnosne službe) pri izvršavanju svojih zadaća ugrožavaju slobode i prava građana. Spomenutu dvojnju ulogu (država jamci sigurnost, ali može biti i izvor ugrožavanja) suvremene države rješavaju na različite načine. Institucije i elementi sustava nacionalne sigurnosti svoj oblik i sadržaj temelje na vlastitoj tradiciji, te na izabranoj sigurnosnoj paradigmi. Problematika organiziranja i funkcioniranja sigurnosnog sustava izuzetno je složena, dobrim dijelom i stoga što se njegovo djelovanje odvija u velikoj mjeri skriveno od javnosti. Po svojim funkcijama i zadaćama sigurnosne službe čine poseban dio političkog sustava. Zanimljivo je da ni unutar sličnih političkih sustava ne postoje ista rješenja, već postoje mnoge različitosti u pogledu organizacije, usmjeravanja, nadzora itd. Razlike u položaju sigurnosnih službi u političkom sustavu posljedica su različite uloge institucija sustava, kao i različitih rješenja u pogledu funkcije koje te službe trebaju obavljati u svojem djelovanju.

Pored djelovanja sustava nacionalne sigurnosti unutar države, važno je upozoriti i na njegovu drugu dimenziju: djelovanje prema van, odnosno djelovanje u međunarodnoj zajednici. Postoje dva pristupa koji mogu objasniti ponašanje država u međunarodnim odnosima. Prvi pristup kaže da sukobi među državama proizlaze iz svjesnog natjecanja i neprijateljstva među njima. Drugi govori o tome da sukob proizvodi ponašanje država (ili institucija nacionalne sigurnosti), te da neprijateljstvo nije prirodno stanje među državama. Zastupnici prvog pristupa smatraju da uzroci agresivnog ponašanja leže u unutarnjim političkim značajkama država, u nepravdama koje su učinjene kroz povijest tim državama, u osobinama njihovih političkih lidera, te u obrascu raspodjele moći. To sve skupa stvara mogućnosti, odnosno izaziva ambicije za promjenu statusa quo.

Drugi pristup govori da se uzroci nesigurnosti nalaze u strukturalnoj dinamici država i sustava (razdrobljen i procedurom opterećen proces donošenja odluka, utrka u naoružanju, nerazumijevanje svjetskih procesa, krive procjene, itd.). Nositelji vlasti se vrlo često suočavaju s raznim dilemama koje proizlaze iz djelovanja sustava nacionalne sigurnosti i njegovih pojedinih dijelova. Izgradnja sustava nacionalne sigurnosti obveza je države i vlasti. Dva faktora su posebno bitna u istraživanjima nacionalne sigurnosti, ali i u izgradnji sustava:

- prvo, odnosi između sigurnosti i tajnosti (svaka država i vlast nastoje postići u pitanjima sigurnosti što viši stupanj tajnosti. Taj pokušaj izravno utječe na oblikovanje sustava nacionalne sigurnosti i ponašanje njegovih institucija, odnosno izravno je povezan s demokratizacijom i poštivanjem ljudskih prava);

- drugo, važnost nacionalnih interesa: svaka država oblikuje svoje nacionalne interese koji se pojavljuju kao vitalni i vrlo važni za opstanak države. To predstavlja poseban izazov demokraciji, posebno u pogledu poštivanja ljudskih prava i prava građana. Institucije i elementi sustava nacionalne sigurnosti svoj oblik i sadržaj dobivaju u skladu s državom koja ih je organizirala i koju bi trebali zaštititi. Politička funkcija sigurnosti ogleda se u stvaranju moći državne strukture ili nekih njezinih dijelova pri čemu je posljedica ignoriranje normalne demokratske procedure. “Kultivacija” neprijatelja glavni je “posao” državnih struktura, što rezultira intenziviranjem političkog nadzora nad demokratskim procesima i pravima građana.

Sigurnosne institucije postaju dio sustava interne političke represije. U ovim oblicima nacionalna sigurnost i institucije koje su organizirane za njezino ostvarivanje predstavljaju prijetnju ne samo državi i njezinim građanima, već ukupnom demokratskom životu i ustavnom poretku. Institucije postaju važnije od samog poretka i politička se moć usmjerava prema “zauzimanju” tih institucija. Značaj istih ogleda se u njihovoj prisutnosti u javnosti, ili, njihovim “ulaskom” u ustavnu i zakonsku materiju.

3. TERORIZAM KAO PRIJETNJA NACIONALNOJ SIGURNOSTI

Postoje postoje različite definicije terorizma koje se koriste u javnosti međutim još uvijek nema jedinstvenog konsenzus oko definiranja pojma kao termina. Neke definicije terorizma su:

- 1937. godine na konvenciji Lige naroda definirano je kao: „Sve kriminalne akcije izravno usmjerene protiv države s ciljem stvaranja osjećaja terora u svijesti pojedinca ili grupe ili javnosti.“
- 1992. Godine A.P. Schmid iz Kriminalnog odjela UN-a dao je pravnu definiciju terorizma kao teroristički čin je ekvivalent ratnog zločina u mirnodopskom razdoblju.
- Opće prihvaćena definicija u akademskim krugovima: „Terorizam je metoda inspirirana nemirnom to jest strahom od opetovanog nasilja bilo polutajnih ili tajnih osoba, grupa ili država zbog ideoloških, kriminalnih ili političkih razloga, a gdje, u razlici od pogubljenja, izravna meta nasilja nije i glavna meta nasilja. Neposredne žrtve nasilja obično su birane nasumice to jest slučajne mete ili putem točnog odabira takozvane simbolične mete i one isključivo služe kao sredstvo poruke. Prijetnja i nasilje temeljna su sredstva komunikacije između terorista kao organizacije, žrtava ili ugroženih. Ta izravna meta nasilja koristi se kao sredstvo manipuliranja s glavnom metom, a to bi bile javnost i neka vrsta publike, a s ciljem širenja terora, postavljanje zahtjeva, ili zadobivanje pažnje ovisno o tome je li primarna namjera terorista zastrašivanje, nasilje ili propaganda“[7].
- „Terorizam je nezakonita upotreba sile ili nasilja nad osobama ili vlasništvom, kako bi se zastrašila ili na nešto prinudila vlast, civilno stanovništvo ili neki njihovi segmenti radi postizanja političkih ili socijalnih ciljeva.“
- FBI definira terorizam kao nezakonita upotreba sile ili nasilja nad osobama ili vlasništvom, kako bi se zastrašila ili na nešto prinudila vlast, civilno stanovništvo ili neki njihovi segmenti radi postizanja političkih ili socijalnih ciljeva.

U pokušaju postizanja primjenjive i jednoznačne definicije terorizma nameće se moralna dilema je li moguće terorizam, koristeći ideju krajnje nužde, moralno opravdati tj. kako razlikovati kriminalnog teroristu od junačkog, iako nasilnog, borca za slobodu. Ta rasprava o moralnosti i nemoralnosti terorizma zasniva se, kako navodi Wilkinson, na nerazlikovanju sredstava i ciljeva i postavlja pitanje može li nevinna žrtva opravdati bilo kakav pravedni cilj?

Young u analiziranju problema definiranja terorizma navodi distinkciju između nekonkvencijalističkog i konkvencijalističkog stajališta. Konkvencijalističko stajalište na temelju procjenjivanja posljedica definira ispravnost ili neispravnost nekog djelovanja. Takvo stajalište na određen način dopušta moralnu opravdanost terorizma ako se pomoću njega može spriječiti neko veće zlo. To opravdanje svoj izvor ima u ideji da je dopušteno i nasilno ostvarivanje nekog pravednog cilja kada su potrošene sve nenasilne alternative. Nekonkvencijalističko stajalište ispravnosti ili pogrešnosti onoga što činimo ne određuje prema posljedicama našeg djelovanja. Takvo stajalište ne govori da posljedice nisu važne nego da postoje drugi razlozi koji određuju ispravnost ili neispravnost našeg djelovanja. Neka se djela, sama po sebi, mogu shvatiti kao ispravna ili neispravna neovisno o posljedicama do kojih dovode.

Oni koji odbacuju svaku moralnost terorizma tvrde da terorizam ne može zadovoljiti opći kriterij selektivnosti. Tu je riječ o temeljnom elementu koji se traži u zadovoljavanju kriterija za *ius in bello*. Ako teroristi za cilj imaju zastrašiti i ubiti civilno stanovništvo, koje u svakom sukobu ima status nevine žrtve, onda ne može biti riječi o selektivnosti (Coady, 2004). Terorizam, po Youngu, nije neselektivan jer tu nije riječ o nasumičnoj upotrebi nasilja. Terorizam je po njemu unaprijed smišljeno, organizirano nasilje koje može, da želi, biti sistematično.

Coady se, u pokušaju definiranja terorizma, u prvom redu usmjerava na moralnu dimenziju te naglašava nužnost osude terorizma upravo zato što za cilj ima nevine žrtve. On shvaća terorizam kao organiziranu upotrebu nasilja čija su meta oni koji ne sudjeluju u borbi (nevini) i to u političke svrhe. Postoji nada da bi se upravo putem općeprihvaćene ideje nevine žrtve mogao postići konsenzus a time i odlučnija osuda terorizma [8].

Terorizam kao jedan od oblika nasilja, sve više u suvremenom svijetu ugrožava kako nacionalnu, tako i međunarodnu sigurnost. Terorizam karakterizira sve epohe ljudskog društva. Počevši od ubojstva careva, kraljeva, vojskovođa, atentata na državnike raznih nivoa, podmetanja eksploziva, otmica i sl. Terorizam se nazire u najranijoj ljudskoj povijesti pa kao takav postoji i uvećava svoje oblike sve do današnjih dana. Tijekom čitave povijesti, ljudi su primjenjivali različite terorističke taktike.

Teroristi (lat. *terror* - užas) su pripadnici terorističkih organizacija. Iako osobnost teroriste odlikuju određene specifičnosti, ima mišljenja da njegov kriminalni profil i uzroke ponašanja manje treba tražiti u prirodi čovjeka, a više u socijalnim i ekonomskim problemima i otuđenosti

određenih društvenih grupa i slojeva. Neki američki psiholozi procjenjuju da su teroristi „normalni ljudi”, samo što se u odnosu na ostale građane brže ljute i osjećaju nekakvu potrebu za izljevima ljutnje i bijesa kroz akciju. Aktu nasilja pribjegavaju kada ne vide drugu mogućnost za rješavanje problema. Podaci iz policijskih evidencija ukazuju na to da su teroristi mlađi ljudi, do 25 godina, višeg obrazovanja, da potiču iz imućnijih slojeva društva, devijantno se ponašaju i odaju uživanju narkotika [9].

3.1. OBILJEŽJA TERORIZMA

Terorizam je politički i nasilnički akt koji se očituje određenim obilježjima. Također, činjenica je da je to djelo kojim se prenosi određena poruka koja govori o ciljevima djelovanja kao i o namjerama izvršitelja terorističkog djela. Upravo zato teroristi nakon neke terorističke akcije i preuzimaju odgovornost za izvršeno djelo. Strah ili izazivanje straha je druga karakteristika i on je efekt prema kome se teži radi ostvarivanja cilja. Osim navedenih karakteristika navode se još i politički motivirana namjera, organiziranost, nasilnost i brutalnost, raznovrsnost objekata i ekonomičnost. Također jedna od osnovnih karakteristika suvremenog terorizma su i iznenađenje, odlučnost, drskost, napadnost, lukavost, pokretljivost i mnoge druge.

Iznenađenje će biti potpuno kako po mjestu i vremenu tako i po načinu primjene nasilja. Da bi se postiglo potpuno iznenađenje teroristi će prije akcije proučavati običaje i psihologiju ljudi na širem prostoru gdje planiraju izvesti akciju.

Odlučnost se kod terorista primjenjuje uvijek i do kraja.

Drskost se primjenjuje u kontinuitetu, a do izražaja dolazi na mjestima gdje se snage obrane najmanje nadaju i gdje se osjećaju najsigurnije.

Napadnost se postiže neprekidnim nasiljem na više objekata istovremeno kako bi iscrpili snage obrane.

Lukavosti teroristi dovode žrtvu u zabludu, dok pokretljivost postižu izborom odgovarajućih transportnih sredstava, izuzetnom psihofizičkom snagom i opremljenošću.

Karakteristike terorizma vezane su za njegovo manifestiranje i to ga čini specifičnim. Terorizam se manifestira u izvršavanju terorističkih djela, koji imaju određene karakteristike. Nosioc svakog oblika terorizma, a samim tim i terorističkog djela je čovjek i to kao pripadnik

neke terorističke organizacije. Terorizam je uvjetovan postojanjem terorističke organizacije, kao kolektiva i čovjeka, kao pojedinca, i neposrednih djela terorizma. Karakteristično za terorizam jeste da su teroristička djela, u većini slučajeva, usmjerena protiv civilnog stanovništva, s težnjom teroriziranja većeg segmenta društva od neposrednih žrtava, čime pokušavaju ostvariti zacrtane terorističke ciljeve. Iz naprijed navedenog proizlazi sve ostale karakteristike terorizma.

Kao osnovne karakteristike terorizma smatraju se:

- ▲ djelo nasilja
- ▲ izazivanje straha
- ▲ ostvarivanje političkih (kriminalnih) ciljeva
- ▲ prenošenje određene poruke
- ▲ organiziranost
- ▲ brutalnost, nemoralnost i iracionalnost terorističkog akta
- ▲ izbor žrtve i objekta napada
- ▲ protuzakoničnosti terorističkog djela
- ▲ osuda terorizma

Djelo nasilja: Jedan od najbitnijih elemenata terorizma je nasilje. Svako terorističko djelo je ujedno djelo nasilja. Nasilje se najčešće ogleda u gruboj upotrebi sile, putem različitih načina i sredstava. Jedno od obilježja nasilja je njegova nesrazmjernost, radi ostvarivanja određenog cilja. Također nasilje se tretira i kao oblik općenja i komunikacije između nosioca i žrtava terorizma.

Izazivanje straha: Izazivanje straha i drugih psihičkih reakcija prema žrtvi i objektu napada je drugi bitan element terorizma. Izazivanje stanja anksioznosti, kao posljedice terorističkog napada, je željeni efekt kojem teže nositelji terorizma. Zbog toga terorističkim djelom ne želi se pogoditi samo neposredna to jest usputna žrtva napada, već je cilj terorističkog akta izazivanje osjećaja intenzivnog straha kod šire grupe, koja se poistovjećuje sa žrtvom napada.

Ostvarivanje političkih (kriminalnih) ciljeva: Opće je poznato da se terorističkim djelom žele ostvariti određeni politički ciljevi. Lepeza političkih ciljeva koji se žele ostvariti terorizmom je široka, i zahtjeva sagledavanje svih aspekata, koji terorističkom djelu daju

elemenat političnosti. Najčešće se radi o neusklađenosti političkih ciljeva i sredstava za njihovo ostvarivanje, što znači da se politički ciljevi nastoje ostvariti na nedozvoljen i društvenim normama neprihvatljiv način. Potrebno je napomenuti da se terorizmom mogu ostvarivati i određeni kriminalni ciljevi. Međutim, činjenica je da se terorizmu pridaje mnogo veći značaj, ako se utvrdi da on ima političke ciljeve.

Prenošenje određene poruke: Sastavni elemenat terorizma je prenošenje određene poruke, kojom nositelji terorizma ukazuju na svoje ciljeve, namjere, motive, svrhu, itd. Poruka je usmjerena kako prema žrtvi i objektu napada, tako i prema svojim istomišljenicima. Upravo iz toga razloga prisutan je fenomen "preuzimanja odgovornosti" za izvršeno terorističko djelo. Također, prenošenjem određene poruke teroristi žele ukazati na svoju namjeru i ustrajnost u poduzimanju djela terorizma radi ostvarivanja postavljenih terorističkih ciljeva.

Organiziranost: Organiziranost je osobina koja podrazumijeva postojanje terorističkih organizacija, kao neposrednih nositelja terorizma, koje se osnivaju i djeluju ilegalno. Terorističke organizacije planiraju, pripremaju i odgovorne su za izvođenje terorističkih napada. Pored ilegalnih terorističkih organizacija postoje i one terorističke organizacije koje sponzorirale određena država i koje djeluju u interesu iste. Razni su oblici organiziranja terorističkih organizacija, ali je sve prisutnija tendencija tzv "mrežnog" organiziranja terorističkih organizacija.

Terorističke organizacije su profesionalne organizacije, kriminalne organizacije, koje koriste sredstva nasilja u ostvarivanju zajedničkih ciljeva. Odlikuju ih stroga pravila unutrašnje hijerarhije i militarne organiziranosti, solidarnost i anonimnost članova. Njihova programska platforma je pretežno usmjerena na ostvarivanje nekog od političkih ili ideoloških ciljeva u čemu dominiraju anarhizam i Nacional-separatizam. Prisutni su i slučajevi kada terorističke organizacije imaju klasični kriminalni cilj kao što je ostvarivanje imovinske koristi. Kao bilo koja organizacija, terorističke grupe razvijaju organizacijske strukture koje su funkcionalne za okruženje u kome djeluju. Kako teroristi moraju po definiciji djelovati u neprijateljskom okruženju sigurnost grupe je od primarnog značaja. Kao rezultat toga, organizacija terorističkih grupa obično je sačinjena od ćelija. Svaka ćelija je relativno izolirana i obavlja specifične funkcije. Ove funkcije obuhvaćaju obavještajne i kontraobavještajne aktivnosti, logističku podršku i kriminalne aktivnosti. Ovaj tip organizacije štiti članove grupe. U slučaju neuspjeha ili uhićenja, nijedan član grupe ne može identificirati više od nekoliko članova. Neke grupe imaju više funkcionalne ćelije koje kombiniraju više vještina u jednoj organizacijskoj cjelini,

dok druge kreiraju ćelije koje ćine eksperti koji se sastaju samo za operaciju i to po ad hoc principu što znaći u prijevodu zbog odrećene svrhe. Daljnje procedure su slićne organizaciji vojnih formacija.

Za veće teroristićke grupe koje na primjer ćine stotinu ili više ćlanova je normalno da imaju centralni zapovjedni kontrolni element s jednim ili više elemenata subordinacije koji su bazirani po razlićitim geografskim regijama. Manje teroristićke grupe po naprimjer pedeset ili pak manje ćlanova mogu imati jedinstven zapovjedni element koji neposredno kontrolira sve operativne ćelije bez obzira gdje su osnovane. Općenito,, teroristićke grupe imaju strukturu slićnu strukturi vojnih organizacija.

Mnoge teroristićke grupe, posebno one koje podržavaju ili vode strane vlade, imaju veoma ćvrstu disciplinu. Zadaci se organiziraju i izvršavaju s toćno odrećenim funkcijama i upravljanjem. Teroristićke grupe u svakom pogledu imaju svoje nedostatke. Postojanje više teroristićkih grupa povećava mogućnost obmane prilikom preuzimanja odgovornosti za napade.

Brutalnost, nemoralnost i iracionalnost teroristićkog djela: Brutalnost, nemoralnosti i iracionalnost teroristićkog djela su obilježja teroristićkog djela koje mu daju posebnu konotaciju i svrstavaju u red najvećih zloćina i opasnosti današnjice. Ove karakteristike ukazuju na smisao terorizma, kao brutalnog nasilja, koje nema obzira ni prema kakvim moralnim, obićajnim, društvenim i drugim normama, a sve radi ostvarivanja kakvih iracionalnih ćiljeva.

Izbor ųrtve i objekta napada: Ovo je jedna od najznaćajnijih karakteristika terorizma. Podrazumijeva veliku raznolikost ųrtava i objekata napada. Postiće se pogled da nema ųrtve, niti objekta koji ne moće biti meta teroristićkog napada. Tako meta teroristićkog napada moće biti sve ono što ima veze s odrećenim pravnim poretkom, bilo da se radi o stanovništvu, bilo o raznim objektima koji mogu biti drųjavni, reprezentativni, simbolićki i tako dalje.

Protuzakunitost teroristićkog djela: Ovo je opća karakteristika terorizma, jer je svako teroristićko djelo, prije svega, pravnim normama zabranjeno djelo. Stoga je izvršenje teroristićkog djela, kako mećunarodnim, tako i drųjavnim pravnim propisima okarakterizirano kao kazneno djelo i kao takvo najstroće zabranjeno.

Osuda terorizma: Ovo bi bila jedna atipićna osobina terorizma, koja nije u vezi s konkretnim izvršenjem teroristićkog djela, ali je gotovo uvijek prisutna kada se govori o terorizmu. Nema teroristićkog ćina koji nije osućen kao takav, bilo da je rijeć o sluųbenim osudama, bilo da se radi o gaćenju na sam teroristićki ćin [10].

Terorizam je nesumnjivo jedna od najistaknutijih političko-sigurnosnih značajki suvremenog svijeta. To je fenomen koji se generira iz političkog područja. Kao spoj politike i nasilja terorizam ima tri temeljna elementa:

- uzroke koji dovode do političkog nasilja koje prerasta u terorizam
- terorističke akte koje najčešće izvode terorističke organizacije, ali nerijetko i države te
- protuterorističku politiku odnosno protuterorističko djelovanje

3.2. PARADOKSI TERORIZMA

Temeljno pitanje: je li terorizam problem koji se može riješiti jednom i zauvijek? Čini se da će tako dugo dok postoje političke, ekonomske i socijalne nejednakosti i nepravde i tako dugo dok postoje pojedinci i skupine, koji, u reakciji na takvo stanje, a s ciljem njegovog otklanjanja i ostvarenja vlastitih ciljeva, tendiraju uporabi nasilja, postojati i terorizam.

Osnovni je cilj terorističkih organizacija posredstvom terorizma postići političke promjene (ili zadržati status quo ako je riječ o prodržavnim terorističkim organizacijama, a što je ponekad cilj i državnog terorizma).

No, nastojeći stvoriti poredak koji treba omogućiti oživotvorenje i uživanje političkih i drugih prava i sloboda onih u čije ime djeluju, uporabom nasilja teroristi ugrožavaju ista ta prava i slobode drugih.

Upravo to i jest bit terorizma: teroristi ili borci za slobodu.

Terorizam se generira primarno iz političkog područja. Rješavanje političkih problema zasigurno bi utjecalo na eliminiranje ili reduciranje terorizma. Terorizam onemogućava rješavanje političkih problema iz kojih se generira, a te probleme trebala bi riješiti upravo ona politika koja je uvjetovala nastanak terorizma odnosno politika kojoj se, terorizam, pojavio kao direktan odgovor.

Svaka od država (svaki akter na političkoj sceni) svoj odgovor na političko nasilje odnosno terorizam bazira na vlastitim interesima, a ne na kriterijima za njegovo definiranje: teroristi ili borci za slobodu.

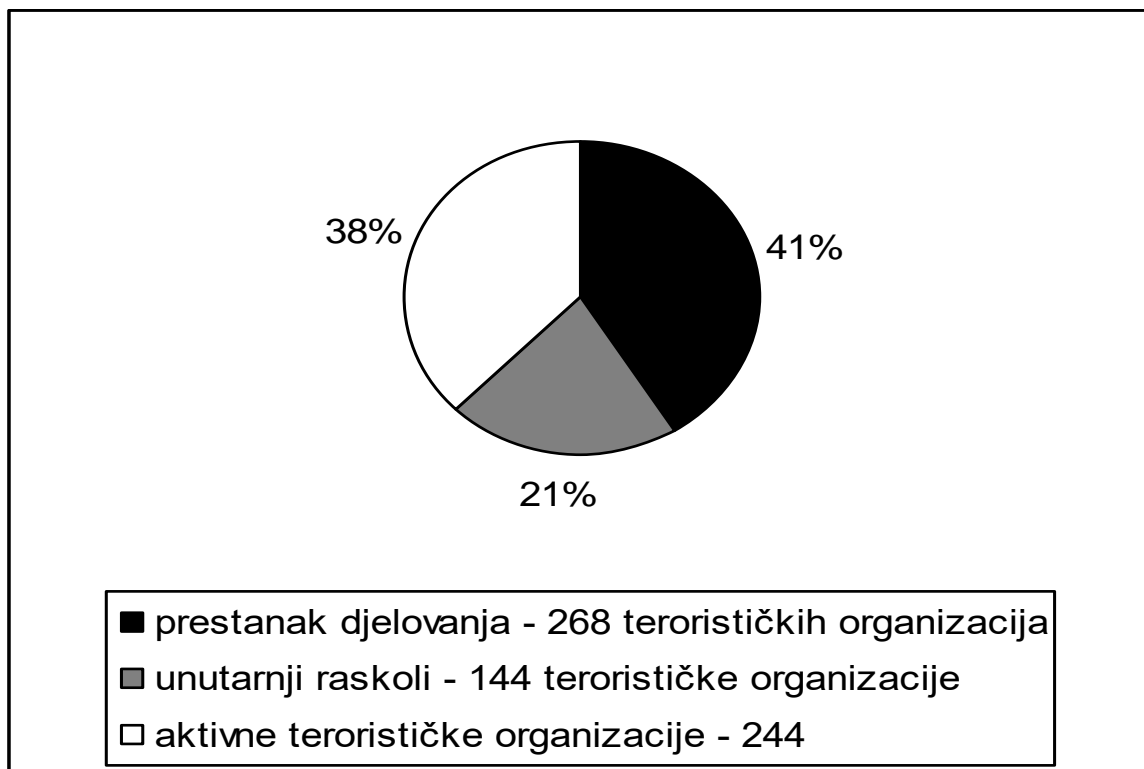
3.3. TERORISTIČKE ORGANIZACIJE

Svaka od terorističkih organizacija ima svoj specifičan mindset koji je rezultat personaliteta i ideologije lidera, tipologije organizacije, religije, kulture i nacionalnosti i uvjeta u kojima djeluje. Ponašanje svih terorista je sociopsihologijsko pitanje te je slično jer je riječ o otuđenim pojedincima koji žele pripadati određenoj skupini te im samim time teroristička organizacija predstavlja novu socijalnu ćeliju i novu obitelj. Svaka organizacija ima svoj „modus operandi“. Teroristička organizacija ne dozvoljava napuštanje, sankcije su stroge i brutalne. Terorističke organizacije su društveni kontinuum te kao takve nastaju, djeluju i nestaju. Važna je otpornost i sposobnost terorističke organizacije, otpornost je snaga organizacije da podnese gubitke, a sposobnost je mogućnost realizacije napada, a produkt oba obilježja je učinkovitost. U organizacije se ulazi radi izvršenja terorističkih djela, to daje osjećaj ranije nedostatnog samopoštovanja.

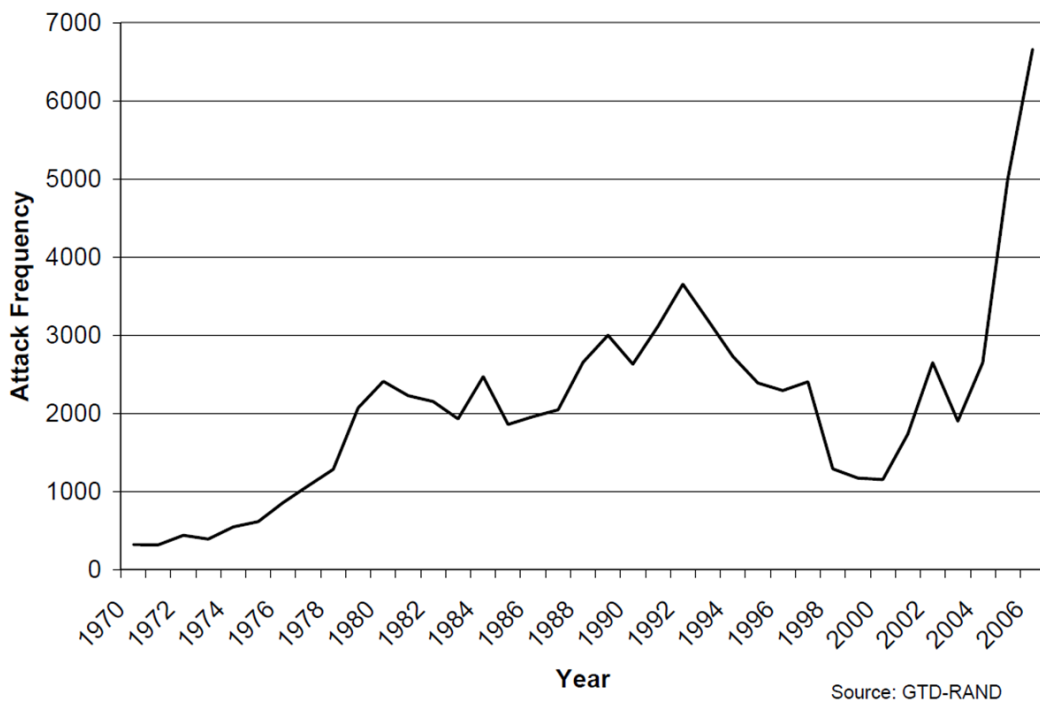
Da bi određeni pojedinac pristupio u terorističku organizaciju moraju biti ispunjena tri uvjeta:

- motivacija
- prilika da se postane terorist
- prihvatljivost to jest volja terorističke organizacije koja je ekskluzivna grupa da nekoga primi [10]

Grafikon 2. Status terorističkih organizacija od 1968.-2006. godine u postotcima [10]

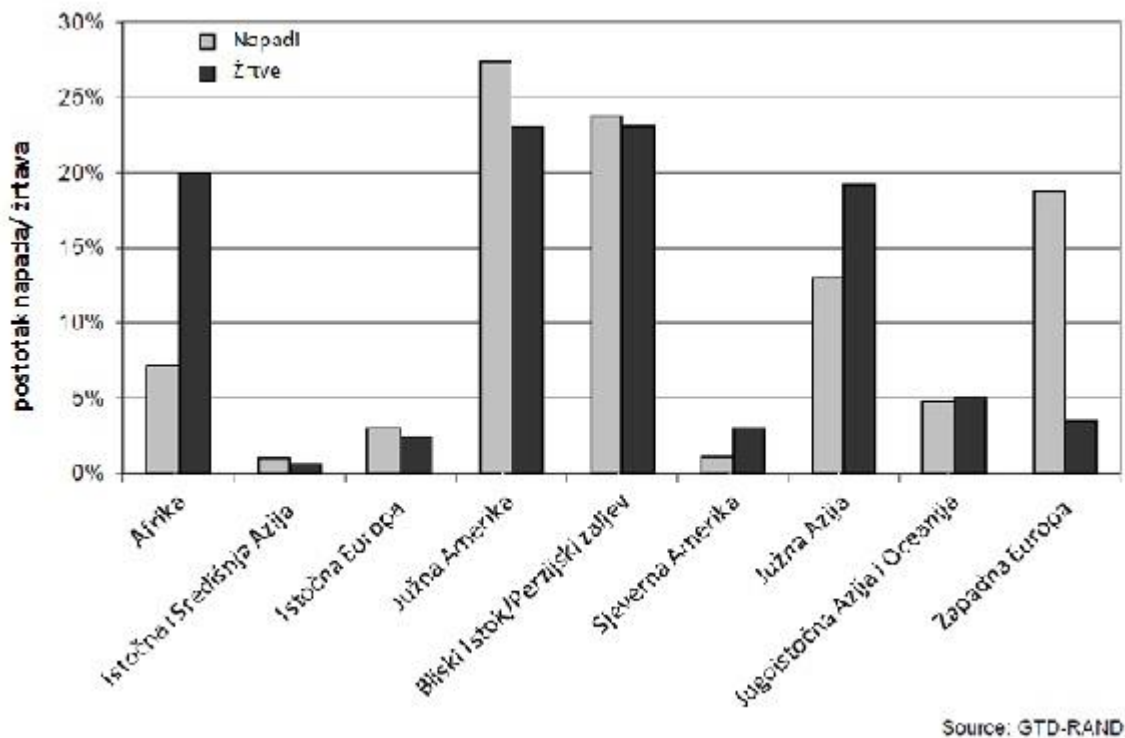

Grafikon 3. Broj terorističkih napada od 1970.-2006. godine [11]

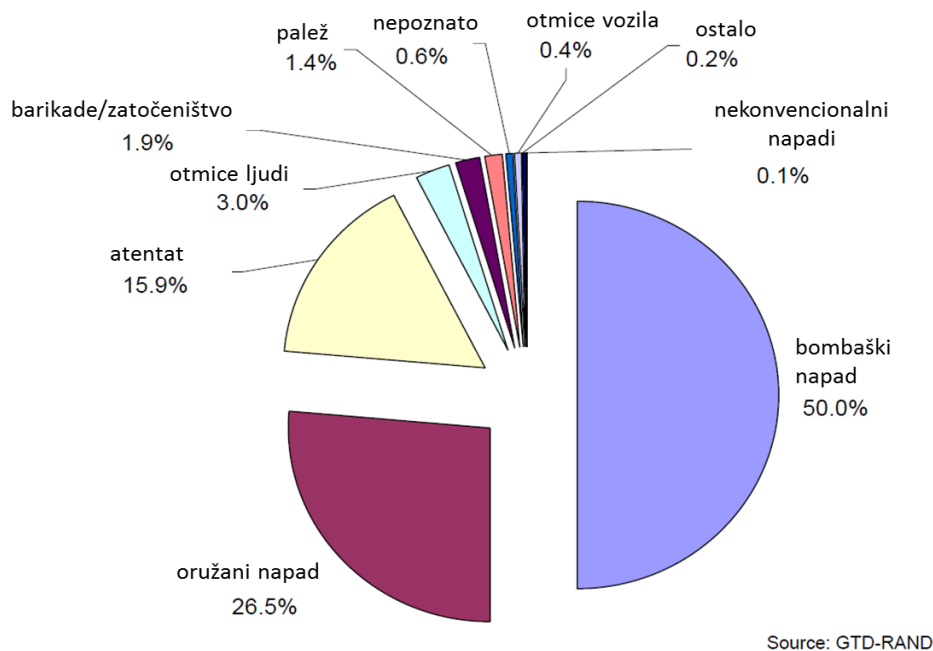

U grafikonu 3 prikazane su amplitude terorističkih napada od 1970. do 2006. godine, a do današnjeg dana sve više i više rastu u svim oblicima terorizma, a s razvitkom tehnologije naročito tehnološki terorizam.

Grafikon 4. Broj terorističkih napada po regijama [12]

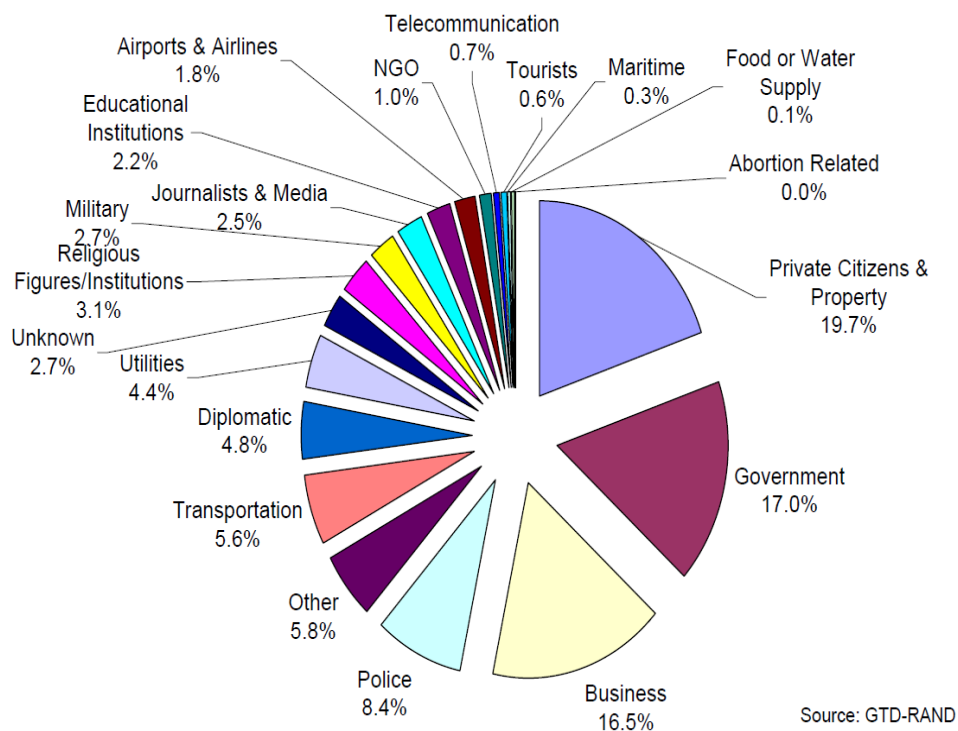

Grafikon 5. Raspodjela terorističkih napada prema taktikama, 1970-2006. god [12]

U grafikonu 5 vidljivo je da je najučestalija taktika terorizma bombaški napad koji čine čak 50 % podjele.

Grafikon 6. Ukupna raspodjela prema ciljevima napada, 1970.-2006. god [12]

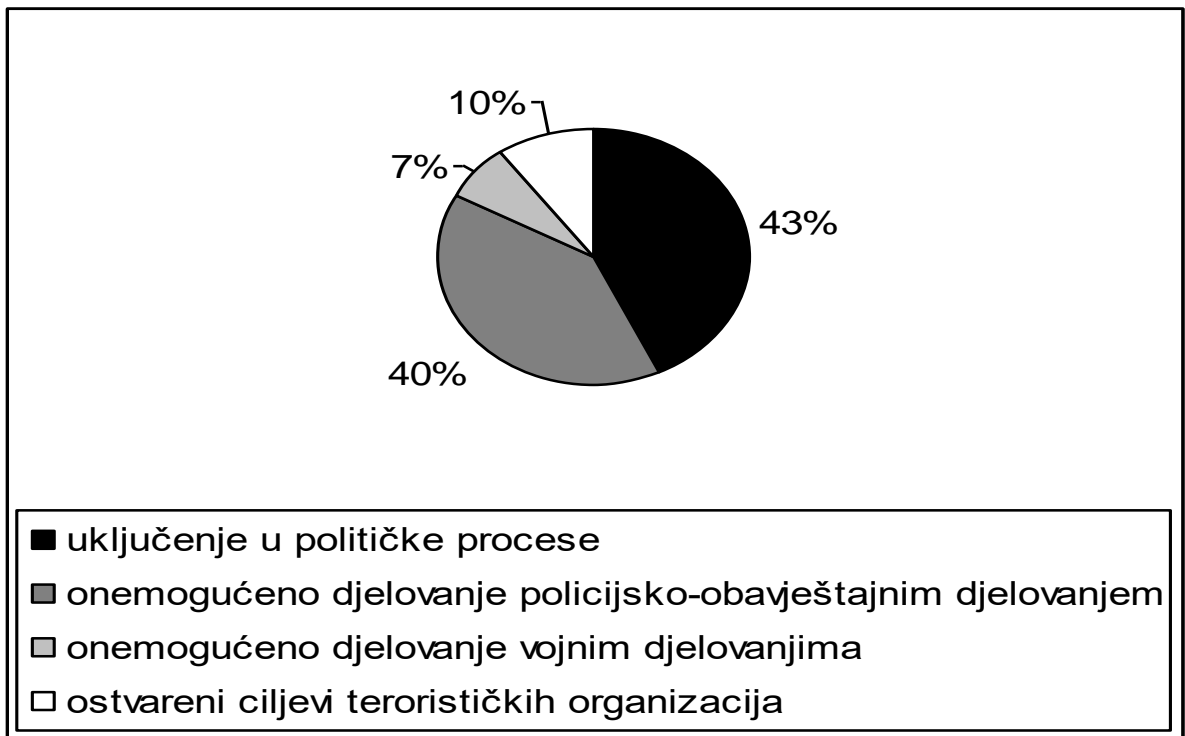

U grafikonu 6 vidljivo je da su najčešći ciljevi napada civilstvo, vlada i poslovanje.

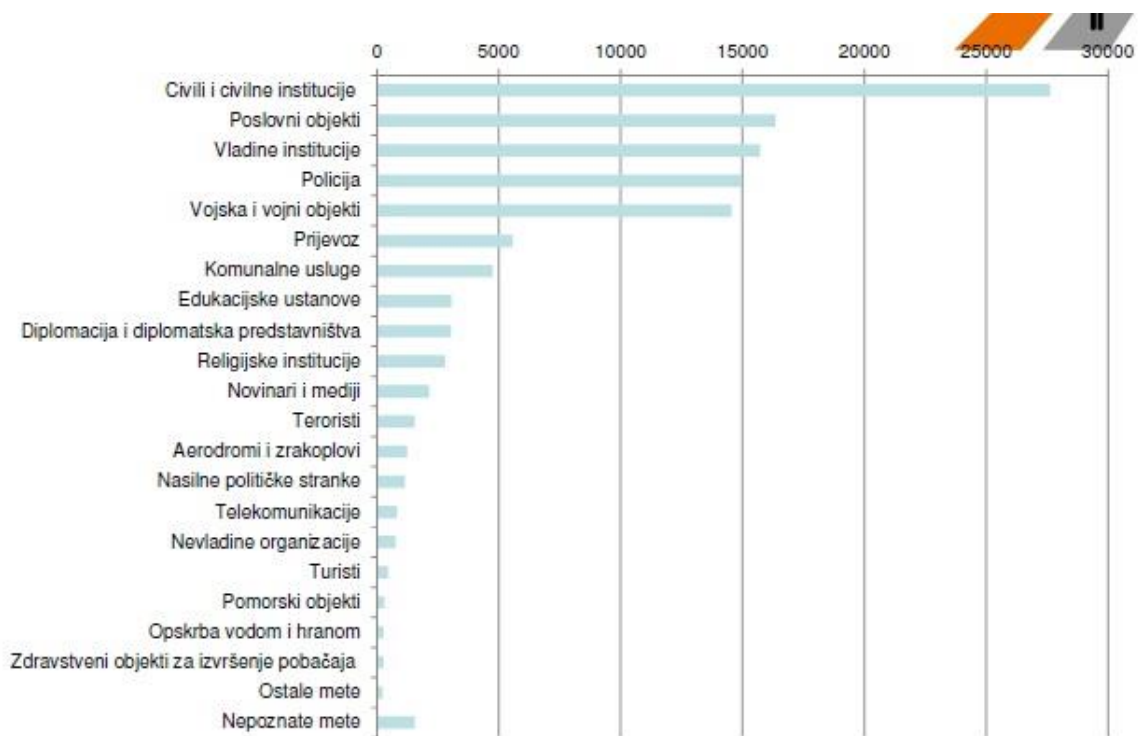
Tablica 3. 20 najaktivnijih terorističkih organizacija; Učestalost i postotak napada u odnosu na ukupni broj, 1970.-2006. god [12]

	Teroristička organizacija	Učestalost	%
1	Put sunca – <i>Sendero Luminoso</i> (SL)	2817	3.61
2	Baskijska domovina i sloboda - <i>Euskadi Ta Askatasuna</i> (ETA)	1378	1.77
3	Nacionalni front za oslobođenje Farabundo Martí - <i>Frente Farabundo Martí para la Liberación Nacional</i> (FMLN)	1249	1.60
4	Irska republikanska armija - <i>Irish Republican Army</i> (IRA)	1165	1.49
5	Revolucionarne oružane snage Kolumbije - <i>Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia</i> (FARC)	1066	1.37
6	Kolumbijska nacionalna oslobodilačka vojska - <i>Ejército de Liberación Nacional</i> (ELN)	784	1.01
7	Hamas - <i>Harakat al Muqawama al Islamiyya</i>	608	0.78
8	Oslobodilački tigrovi tamilske domovine - <i>Liberation Tigers of Tamil Eelam</i> (LTTE)	569	0.73
9	Domoljubni front Manuel Rodríguez (Čile) - <i>Frente Patriótico Manuel Rodríguez</i> (FPMR)	568	0.73
10	Kurdska radnička stranka - <i>Partiya Karkeren Kurdistan</i> (PKK)	535	0.69
11	Nova narodna vojska (Filipini) - <i>New People's Army</i> (NPA)	472	0.61
12	Nacionalni front za oslobođenje Korzike - <i>Fronte di Liberazione Naziunale Corsu</i> (FLNC)	455	0.58
13	Talibanski pokret - <i>Taliban</i>	438	0.56
14	Revolucionarni pokret Tupac Amaru - <i>Movimiento Revolucionario Tupac Amaru</i> (MRTA)	412	0.53
15	Nepalska komunistička partija - <i>Communist Party of Nepal-Maoists</i> (CPN-M)	403	0.52
16	Pokret 19. travnja - <i>Movement of April 19</i> (M-19)	321	0.41
17	Nikaragvanske demokratske snage - <i>Fuerza Democratica Nicaraguense</i> (FDN)	287	0.37
18	Narodni oslobodilački front (Sri Lanka) - <i>Janatha Vimukthi Peramuna</i> (JVP)	274	0.35
19	Pokret revolucionarne ljevice (Čile) - <i>Movimiento de Izquierda Revolucionaria</i> (MIR)	257	0.33
20	al-Fatah (ar. pobjeda) ili Pokret za oslobođenje Palestine - <i>Harakat al-Tahrir al-Vatanijja al-Filistinija</i>	243	0.31

Grafikon 7. Završetak terorističkih organizacija [11]

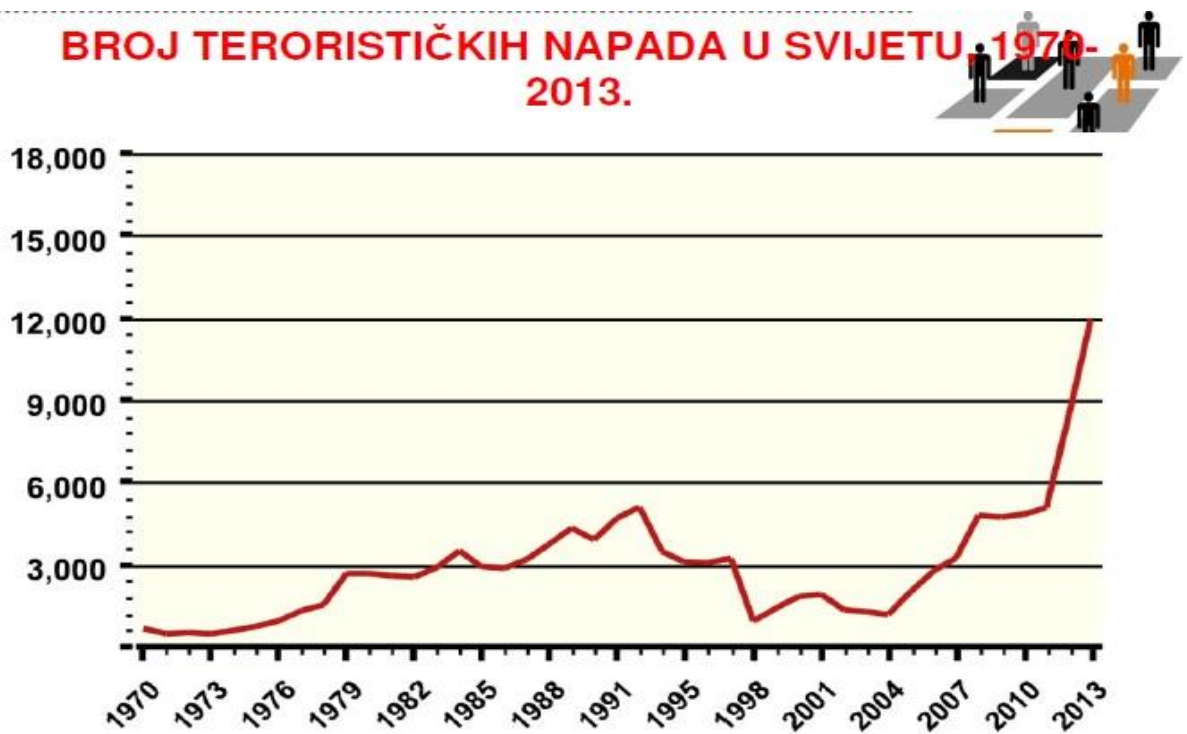
Grafikon 8. Raspodjela terorističkih udara prema metama napada, 1970.-2013. [13]

/ XX

sedma regionalna konferencija o sigurnosti gradova

Grafikon 9. Broj terorističkih napada, 1970.-2013. [13]

Grafikon 10. Broj terorističkih napada u svijetu, 1970.-2013. [13]

Grafikon 11. Tipovi terorističkih akata, 1970.-2013. [13]

TIPOVI TERORISTIČKIH AKATA, 1970-2013.

Tip terorističkog akta	Broj terorističkih akata
Bombaški/eksplozivni napadi	59.968
Oružani napad	32.027
Atentati	15.913
Infrastrukturni napad	8.024
Uzimanje taoca (kidnapiranja)	7.048
Uzimanje taoca (zabarikadirani objekti)	724
Neoružani napad	703
Otmice	487
Nepoznato	3.898

4. ŠTO JE TO POLICIJA?

Policija je javna služba. Po jednoj od svjetski priznatih definicija ta služba je organizacija kojoj je dano opće pravo uporabe zakonom ograničene sile kako bi utjecala na ponašanje građana. U demokratskoj se tradiciji smatra da to pravo primjene prinude proizlazi iz potrebe da se provode zakoni, a nužno je da postoji specijalizirana javna ustanova koja će to raditi kako bi se izbjegla pojava samoorganiziranja građana i primjene neobuzdane sile. Policija je organizacija koja se suočava s problemima koji moraju biti riješeni odmah.

Kao čimbenik formalnoga društvenoga nadzora, ona je od države dobila pravo otkrivati i ograničavati kriminalitet i protuzakonito ponašanje. Važno je, međutim, naglasiti da policija nije kreator niti tumač društvenih pravila, niti donosi zakone, nego je ovlaštena samo za njihovo provođenje. Znanstvenici stoga naglašavaju ulogu policije u smanjivanju upotrebe sile i nasilja u društvu, jer ona silu primjenjuje samo prema onima koji remete javni red, dakle, prema onima koji su na pogrešan način prilagođeni životu u društvu.

U svim društvima policija je birokratska organizacija. U njoj se, više nego u drugim javnim službama ili ostalim granama državne uprave, poštuje hijerarhija. Policijska hijerarhija, međutim, nije istovjetna vojnoj, kao što ni policijska organizacija nije vojnička organizacija. Zakon je osnova postupanja policajca, a on pritom mora potpuno zanemariti svoja osobna uvjerenja. Policajac nema pravo prosuđivati neko djelo kao moralno ili nemoralno, ispravno ili neispravno, već mora samo utvrditi je li počinitelj tog djela kršio zakon ili je djelovao unutar zakona. Takva obveza izrazito je teška, jer od policajca zahtijeva isključivanje vlastitih emocija, ali samo je tako moguće ostvariti načelo vladavine prava I osigurati da svi državljani doista budu jednaki pred zakonom, pa i pred institucijom zaduženom za provođenje zakona.

Posao policajca izrazito je složen. Izvor njegove složenosti nije samo ovaj zahtjev da u svakodnevnom djelovanju isključuje svoja osobna uvjerenja i vrednovanja. Od njega se zahtijeva i podvrgavanje unutarnjoj stezi policijske organizacije, ali i to da u obavljanju posla sam poduzima inicijativu i da pritom preuzima rizike, čak i za vlastiti život. Ni jedna druga djelatnost u javnoj upravi nije toliko vezana s rizicima i opasnošću kao što je policijski posao.

Policajac u ophodnji mora biti spreman primijeniti silu u opasnim situacijama, ali pritom mora biti usredotočen na to da ne prekorači svoje ovlasti, i da ta sila ne bude pretjerana. Ne reagira li pravodobno, njegova prisutnost i rad postaju nepotrebnima, a ako prekorači ovlasti sam se izlaže opasnosti od odgovornosti unutar policijske hijerarhije, ali i opasnosti da policiju, kao službu, dovede na loš glas. Ništa manje izazova i protuslovlja ne izaziva ni posao policijskih istražitelja od kojih javnost očekuje učinkovitost u razrješavanju kaznenih djela. Istovremeno,

djelovanje istražitelja ne može biti učinkovito ne uživaju li povjerenje društva i ne pružaju li im građani pomoć i informacije kojima eventualno raspolažu. Sociolozi koji su se u svijetu bavili odnosima u policijskoj hijerarhiji uočili su kako u svim sustavima postoje slična unutarnja protuslovlja: unutarnja policijska struktura duboko je podijeljena na radnike odnosno operativce i šefove koji se uvelike razlikuju i po uvjerenjima i po interesima. Policijski pozornici u svim su zemljama, ne bez razloga, uvjereni kako policijska uprava ima malo razumijevanja (ako ga uopće ima) za njihov svakodnevni posao.

Dodatnu težinu policijskoga posla predstavlja nejasnoća položaja policajca kao pojedinca. S jedne strane, on je uključen u svakodnevni život zajednice, kao i svaki drugi građanin i ima svoj civilni život. S druge strane, on je dio složenoga hijerarhijskog sustava koji nameće zahtjevna pravila, nalik onima iz vojničkog života. Osim toga, posao ga dovodi u kontakte sa svijetom kriminala. Činjenica da u društvu često postoji odmak prema odori općenito, a pogotovo prema snagama koje provode zakon, samo dodatno otežava svakodnevni život policajca. Osim toga policijski se posao obavlja u smjenama: danju i noću, radnim danom, vikendom i praznicima. Ta vezanost uz posao i nemogućnost da nakon radnog vremena policajac “zatvori ladicu”, posveti se obitelji i isključi iz profesionalne odgovornosti, dodatno utječe na distancu između policajca i njegova civilnog okruženja.

Društvo koje želi imati učinkovitu policiju, policiju koja štiti ljudska prava i vrlo se ograničeno i odgovorno koristi pravom na upotrebu sile, mora biti svjesno ovih svakodnevnih problema policijskih službenika. Za svakog građanina, pa i za policajca, zakon vrijedi jednako, ali valja znati kakvi su ljudski izazovi što ih stvara policijski posao.

Zadatak je policajaca da građanima pružaju zaštitu njihovih temeljnih ustavnih prava i sloboda i ostalih prava koja proizlaze iz Ustava i zakona. Djelovanje policije regulirano je Zakonom o policiji, što ga je Sabor usvojio 14. prosinca 2000. godine. Policija je služba središnje države, ali u svom je djelovanju čvrsto uklopljena u lokalnu zajednicu u kojoj djeluje. Zadatak policije je pružanje pomoći tijelima središnje države, ali i jedinicama lokalne i područne samouprave, te pravnim osobama i građanima u slučaju opće opasnosti izazvane prirodnim nepogodama ili epidemijama.

Ako tijela državne uprave ili druga tijela koja imaju javne ovlasti pretpostavljaju da bi u izvršavanju svojih ovlasti mogli biti izloženi fizičkom otporu, policija će im pružiti zaštitu i pomoć pri izvršenju njihovih obveza. Unutar policije, stoga, postoje razrađeni sustavi nadzora. Osim zapovjednog nadzora i unutarnje kontrole, policija je pod kontrolom izvršne vlasti jer je Ravnateljstvo policije dio Ministarstva unutarnjih poslova. Uspostavljen je i nadzor predstavničkoga tijela I zakonodavne vlasti. Naime, ministar unutarnjih poslova najmanje

jednom godišnje Saboru podnosi pisano izvješće o obavljanju policijskih poslova. Parlamentarni Odbor za nacionalnu sigurnost može o radu policije raspravljati i češće, a Ministarstvo unutarnjih poslova tom je odboru, na njegov zahtjev, dužno podnositi i izvješća o pojedinačnim slučajevima.

Koncept uključenosti policije u lokalnu zajednicu postiže se i time da načelnike policijskih uprava ministar unutarnjih poslova imenuje nakon konzultacije sa županijskom skupštinom (odnosno skupštinom grada Zagreba) na čijem području djeluje policijska uprava.

U svakom modernom društvu javnost je važan instrument kontrole vlasti i javnih službi (kakva je policija). Stoga građani, kad su neposredno zainteresirani, imaju pravo na neposredan pristup informacijama o rješavanju poslova iz policijske nadležnosti. Osim toga, mediji imaju pravo na informacije o policijskim poslovima. Ministar unutarnjih poslova može uskratiti informacije o policijskom djelovanju samo ako bi se njihovim iznošenjem ugrozila državna, vojna, poslovna ili službena tajna. Ako svoja prava i interes ne mogu neposredno ostvariti, građani se mogu obratiti i pučkom pravobranitelju, parlamentarnoj instituciji zaduženoj za zaštitu prava građana ili nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava [14].

4.1. ZADAĆA POLICIJE I POLICIJSKI POSLOVI U NACIONALNOJ SIGURNOSTI

U svakoj državi postoje određena pravila ponašanja u obliku zakona, kao i organizacije koje imaju zadatak provoditi te zakone. Provođenje i poštovanje zakona podrazumijeva situacije u kojima su prava, slobode i obveze propisane zakonom za sve ljude jednake i uz jamstvo da će se prema ljudima u sličnim situacijama postupati jednako. U suvremenim je državama broj pravila kojima se određuje ponašanje velik kao i broj zakona kojima se to ponašanje propisuje.

Također se u svakoj demokratskoj državi smatra da je policija (samo) jedna od tih organizacija koje imaju zadaću osiguranja provedbe takvih zakona. U Hrvatskoj policija te poslove prije svega obavlja na osnovi Zakona o policiji, ali i niza drugih od kojih navodimo Zakon o prekršajima, Zakon o kaznenom postupku i Zakon o sigurnosti prometa na cestama. Svaki od navedenih zakona građanima nameće određene obveze i/ili potvrđuje ili daje određena prava. Istodobno određuje i tijela koja imaju zadaću provedbe tih zakona. Provedba zakona znači višestruku obvezu koja se može opisati kao pravo i obveza istodobno. Pravo znači da točno određeno tijelo ili osobe u tom tijelu moraju postupiti, poduzeti radnje kad saznaju za povredu zakona, a obveza znači da to moraju učiniti na način na koji zakon propisuje.

Jednostavno govoreći, zaposlenici u tim tijelima moraju raditi svoj posao na profesionalan način.

Kad se govori o ukupnosti policijskih poslova, oni najjasnije dolaze do izražaja u Zakonu o policiji koji kao policijske poslove određuje:

1. zaštitu života, prava, sigurnosti i nepovredivosti osobe
2. zaštita imovine
3. sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela, prijestupa i prekršaja
4. traganje za počiniteljima kaznenih djela, prijestupa i prekršaja i njihovo dovođenje nadležnim tijelima
5. nadzor i upravljanje cestovnim prometom
6. poslovi sa strancima na osnovi zakona
7. nadzor i osiguranje državne granice,
8. poduzimanje hitnih i nužnih mjera za otklanjanje izravne opasnosti za ljude i imovinu kad te mjere ne mogu pravodobno poduzeti nadležna tijela i druge poslove određene zakonom.

Iz ovoga proizlazi da poslovi policije nisu, kako se vrlo često naglašava i misli, usmjereni na kažnjavanje građana, već suprotno, oni imaju primarnu zadaću zaštititi građane od raznih napada koji prijete njihovim životima, imovini, pravima ali i pružiti im pomoć u ostvarivanju svih prava koja im pripadaju. Sagledavši sve ove poslove, možemo ih svrstati u dvije skupine:

1. održavanje javnog reda koje uključuje sprječavanje i otkrivanje prekršaja i kaznenih djela
2. pomoć građanima u svim oblicima izvanrednih situacija (požari, poplave, epidemije i sl.).

Javni red predstavlja osnovu mira, stabilnosti i sigurnosti svake države. Narušavanje javnog reda predstavljaju ponašanja kojima se na nedopušten - nezakonit način narušava mir, red, sloboda kretanja, mogućnost ostvarivanja prava građana, pravo na normalan život i druga.

Za policiju je održavanje javnog reda posebno važno, ne samo zato što uspješno obavljanje tog posla pokazuje njezinu sposobnost već i zato što pokazuje koliko policija štiti prava građana. Naime, na ovom se području istovremeno susreće i ostvaruje ili ne ostvaruje više temeljnih prava građana, a u svakodnevnom ponašanju u pravilu se konzumiraju istodobno. Sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela i prekršaja građani vrlo često nazivaju policijskim istragama. Policijske istrage su planirana aktivnost policije čiji je cilj otkriti počinitelje

kaznenih djela ili prekršaja, prikupiti obavijesti i druge dokaze potrebne za vođenje postupka te osigurati da se počinitelj ne sakrije ili ne pobjegne.

Policijske istrage su u svakoj državi, pa tako i kod nas, intenzivno pravno normirana djelatnost ovlaštenih državnih tijela. Država na ovom području propisuje praktički svaku radnju koju njezina tijela poduzimaju s ciljem otkrivanja kaznenog djela. Razlog za takvu normiranost je u činjenici da se radnjama čiji je cilj prikupljanje dokaza ulazi u područje temeljnih prava građana pa se propisivanjem načina provođenja tih radnji štite prava građana i sprječavaju zloporabe.

4.2. POLICIJSKI SLUŽBENIK I OVLAŠTI

Policijski službenici su zaposlenici Ministarstva unutarnjih poslova kojima se daju posebna ovlaštenja (ovlasti) u provođenju navedenih policijskih poslova. Policijske ovlasti smije primijeniti (koristiti) samo policijski službenik.

Policijski službenici su u odnosu na druge zaposlenike Ministarstva posebno osposobljeni (školorani) za poduzimanje ovlasti. Svoj status dokazuju službenom značkom i iskaznicom koju im izdaje Ministarstvo unutarnjih poslova.

U pravilu su dužni nositi odoru kada obavljaju poslove održavanja javnog reda i mira, nadzora i upravljanja prometom na cestama te nadzora i zaštite državne granice. Izgled odore, službene značke i iskaznice propisan je Zakonom. Potrebno je istaknuti da svi policijski službenici ne obavljaju svoj posao u odori, već u civilnoj odjeći, kao npr. pripadnici kriminalističke policije. Također je jedno od prepoznatljivih obilježja policijskih službenika i ovlaštenje za nošenje oružja. Ta ovlast nošenja oružja vezana je uz pravo policijskih službenika da primjenjuju silu u obavljanju svojih poslova kada to zakon dopušta.

Policijske ovlasti su zakonom propisane radnje koje policijskom službeniku omogućavaju obavljanje navedenih policijskih poslova. Možemo ih promatrati kao pravo i dužnost policijskog službenika da poduzima određene aktivnosti. Pravo i dužnost za policijskog službenika znači da on određenu radnju smije ili mora poduzeti isključivo na način koji propisuje zakon, ali i u situacijama kad to zakon propisuje ili, bolje rečeno, dopušta. Policijski službenik u okviru tih ovlasti određene radnje poduzima sam ili od neke osobe-građanina traži da nešto poduzme ili ne poduzme.

Izuzetno je važno istaknuti da poduzimanje određene ovlasti ne ovisi o volji policijskog službenika već o konkretnim okolnostima koje određuju vrstu ovlasti kao i vrijeme njezina poduzimanja.

Sve policijske ovlasti propisane su zakonskim i podzakonskim propisima, kao i način njihova poduzimanja. Ovdje navodimo: provjeru i utvrđivanje identiteta osoba i predmeta; prepoznavanje; uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela; pozivanje; traženje obavijesti od građana; dovođenje; ograničenje slobode kretanja; uhićenje; raspisivanje potraga; osiguranje i pregled mjesta događaja; pregled osoba, vozila i prtljage; pretraga; privremeno oduzimanje predmeta; snimanje na javnim mjestima; davanje upozorenja i zapovijedi; uporaba sredstava prisile; zaprimanje prijave; postupanje prema maloljetnicima i postupanje tijekom nasilničkog ponašanja u obitelji [14].

5. ORGANIZIRANI KRIMINALITET KAO PRIJETNJA NACIONALNOJ SIGURNOSTI

Organizirani kriminalitet postoji u gotovo svakoj državi i ona u svom nacionalnom zakonodavcu definira termin organiziranog kriminaliteta. Uzme li se u obzir jedna od bitnih karakteristika, a to su transnacionalnost organiziranog kriminala postoje i drugačija shvaćanja organiziranog kriminala u nacionalnom zakonodavstvu što ima za posljedicu različitu definiciju samog termina. Jedna od prvih definicija pojma organiziranog kriminaliteta koja je nastala 1997. godine donijela radna skupina kriminalista, kriminologa, kaznenopravnih stručnjaka, te sudaca i državnih odvjetnika bila je: „Organizirani kriminalitet obuhvaća sustavno planirana, pripremana i podjelom uloga namjerno počinjena kaznena djela koja čine sudionici udruženi u zločinačku organizaciju trajnim kriminalnim djelovanjem uz uporabu nasilja, zastrašivanja, korupcije, bez obzira na nacionalne državne granice sa svrhom stjecanja financijske dobiti ili društvene moći“[15].

Organizirani kriminal bi u širem shvaćanju obuhvaćao i kazneno djelo terorizma i razna druga politička kaznena djela pod uvjetom da su ih počinile organizirane skupine kao što su djela navedena u posebnom dijelu hrvatskog KZ iz glave kaznenih djela protiv RH. S opravdanjem se može reći da se organiziranim kriminalitetom smatraju i sva ona kaznena djela u kojima se kao počinitelji pojavljuju organizirane skupine, a usmjerena su na urušavanje pravne sigurnosti države, njenog gospodarskog i nacionalnog bogatstva [16].

Organizirani kriminalitet je vrsta nezakonite radnje u kojem postoji organizacijska struktura slična korporaciji ili udruženju, najopćenitija je definicija organiziranog kriminaliteta. Obuhvaća sustavno planirana, pripremana i podjelom posla počinjena kaznena djela koja čine sudionici udruženi u zločinačku organizaciju trajnim djelovanjem uz uporabu zastrašivanja, nasilja ili korporacije sa svrhom stjecanja financijske dobiti ili društvene moći, a osnovni cilj organiziranog kriminaliteta je stjecanje materijale koristi ili dohotka. Talijanska mafija, japanske Yakuze, samo su jedne od kriminalnih organizacija gdje se dohodak stječe zakonom zabranjenim djelatnostima poput prodaje droge, organiziranjem prostitucije, krijumčarenjem oružja, trgovanjem ljudi i drugim činjenjem nelegalnih radnji.

Definicija organiziranog kriminaliteta i organizirane zločinačke skupine od strane Konvencije UN protiv transnacionalnog kriminaliteta je sljedeća: pojam obuhvaća strukturiranu grupu od tri ili više osoba, koja postoji tijekom određenog razdoblja i djeluje složno s ciljem počinjenja jednog ili više teških kaznenih djela ili kaznenih djela utvrđenih na temelju ove

Konvencije, a u svrhu izravnog ili neizravnog stjecanja financijske ili druge materijalne koristi [17].

Jedna od definicija koja se često koristi u znanstvenim istraživanjima je definicija razvijena od strane Njemačkog Saveznog Ureda za Kriminalitet (BKA). Ona uključuje monetarna sredstva, organizacijsku strukturu i sustavno uključivanje u nedopuštene aktivnosti kao i uključenost korupcije i/ili nasilja [18].

Osnovne karakteristike i uvjete koji se trebaju ispuniti da bi se moglo raditi o organiziranom kriminalitetu. Organizirana skupina počinitelja kaznenih djela organiziranog kriminaliteta mora se sastojati od najmanje tri osobe, njihova namjera činjenja takvih kriminalnih djelatnosti treba se ogledati u ostvarivanju što veće zarade i stjecanju moći, podjela zadataka i organizacije rada unutar same kriminalne skupine mora biti utemeljena na subordinaciji i nadređenosti jednih prema drugima, počinjenje kaznenih djela uvijek se temelji na složenom planu i raspodjeli zadataka, članovi skupine koriste se raznim metodama i vještinama u činjenju kriminalnih radnji bavi se onim nezakonitim poslovima koji su trenutno na tržištu najtraženiji, neizostavno da su u sprezi s državnim vrhom, i na kraju, potrebno je napomenuti da je organizirana kriminalna organizacija u pravilu tajna organizacija koja funkcionira na temelju kako pisanih tako i nepisanih pravila.

Kao glavna obilježja organiziranog kriminaliteta navode se i: kriminalno poduzetništvo , racionalni kriminalitet, dominacija i kontrola, paralelizam vlasti, supstitucija postojećeg sustava, transnacionalnost, profesionalizacija, sofisticiranost metoda-korupcija te integracija i sinergija [19].

Europska Unija definira organizirani kriminalitet prema jedanaest kriterija, a da bi se radilo o povredi zakona potrebno je da se ispuni šest od jedanaest, dok su, u tom slučaju, prvi, treći, peti i jedanaesti obvezatni. Ti kriteriji su sljedeći:

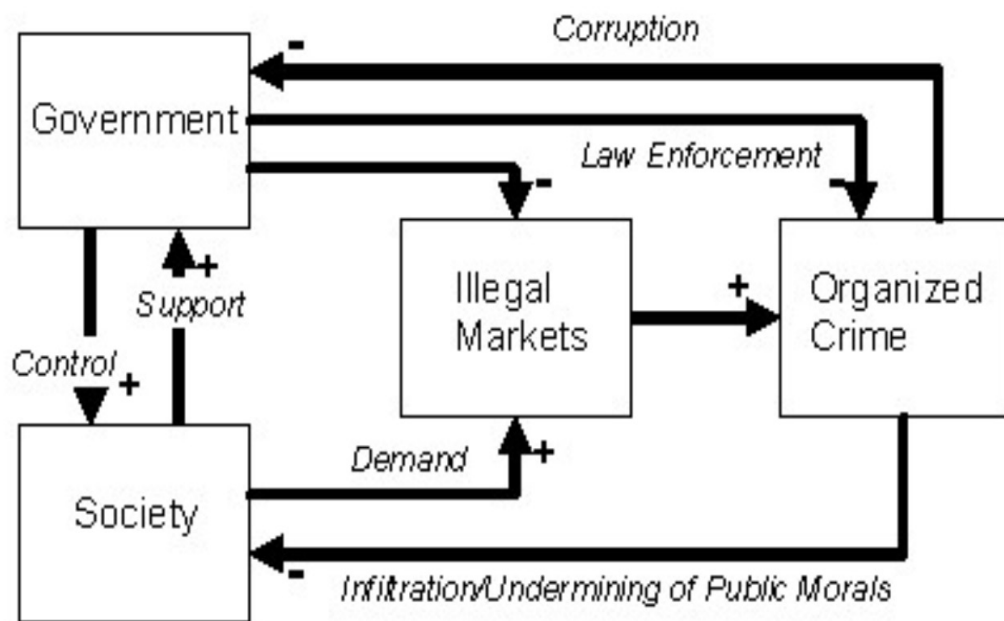
- suradnja više od dvije osobe
- specifične zadatke dodijeljene svakom od njih
- na prilično dugo ili neodređeno vrijeme
- uz disciplinu i kontrolu
- osobe su osumnjičene da su počinile ozbiljna kaznena djela
- djelovanje na međunarodnoj razini
- pribjegavanje nasilju i drugim načinima zastrašivanja

- korištenje trgovačkih struktura ili struktura trgovačkog tipa
- upuštanje u pranje novca
- vršenje utjecaja na političke krugove, medije, javnu administraciju, sudsku vlast ili gospodarstvo
- djelovanje s ciljem ostvarivanja zarade i/ili stjecanja moći

Ako se radi samo o kriterijima 1,5 i 11 organizacija koju dobivamo je strukturirana kriminalna banda, a ako ih uzmemo sve dobivamo mafiju koja je okarakterizirana kao zatvoreno tajno društvo, vrlo teško uništivo koje se zasniva na hijerarhijskoj podjeli rada i koje počiva na pravilima čije nepoštivanje znači životnu opasnost za njihova prekršitelja. Prema tome, bandi je moguće pristupiti na osnovi prijateljstva, a mafiji samo obiteljskom ili klanskom kooptacijom nakon inicijacije [20].

Kaznena djela koja su vezana uz organizirani kriminalitet možemo svrstati u dvije glavne skupine:

- Kaznena djela usmjerena izravno protiv zločinačkog udruživanja. Organizirano udruživanje kazneni zakon inkriminira kao kazneno djelo bez obzira na okolnost da li je ono i u konačnici počinilo kazneno djelo radi kojeg je oformljeno.
- Organizirani kriminalitet može postojati i kod drugih kaznenih djela ako su povezana s organiziranim zločinačkim udruženjem, prema članku 329 Kaznenog zakona. Počinjenje kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja [21].

Slika 3. Cresseyev model organiziranog kriminaliteta [22]

6. ZAKLJUČAK

Nacionalna sigurnost je jedan od prvih koraka zaštite integriteta države, to je stanje zaštićenosti temeljnih vrijednosti društva i na njima zasnovanih institucija, zaštita vitalnih nacionalnih interesa, integritet državnog područja i njezinih institucija. Rizici i prijetnje nacionalnoj sigurnosti su raznorazni kao npr.:

- Ekonomski: kolaps cijene imovine, rast cijena hrane, naftni šokovi, moguća kriza dolara, ekonomski pad vodećih svjetskih država poput Kine, SAD-a, Rusije itd., zatvaranje tržišta, fiskalne krize
- Okolišni: klimatske promjene, prirodne katastrofe, zagađenje zraka, ograničeni resursi, ugrožavanje bio-ravnoteže
- Tehnološki: cyber kriminal, web, prekid globalne komunikacije, kritična informacijska infrastruktura, gubitak podataka
- Geopolitički: rat, terorizam, korupcija, međunarodni kriminal, kolaps međunarodnih režima za kontrolu naoružavanja, nedostatak globalnog vodstva
- Socijalni: zarazne bolesti, kronične bolesti, migracije, demografske promjene, pandemije

Strateški ciljevi su u formiranju nacionalne sigurnosti su dostizanje najvišeg stupnja sigurnosti i zaštite stanovništva te kritičnih infrastruktura, uspostava i razvoj sustava domovinske sigurnosti, razvoj i održavanje snažne i aktivne obrane, ekološka Hrvatska i razvoj snažnoga i održivoga gospodarstva, demografska obnova i revitalizacija hrvatskoga društva, – Razvoj državne uprave po mjeri građana i strateško komuniciranje, zaštita, jačanje i promocija najviših vrednota ustavnoga poretka i hrvatskoga nacionalnog identiteta, jačanje međunarodnog ugleda i utjecaja Republike Hrvatske, osiguranje opstanka, zaštita identiteta i političkog subjektiviteta hrvatskoga naroda, kao konstitutivnog u Bosni i Hercegovini, zaštita i potpora Hrvatima u drugim državama i iseljeništvu. Strategija nacionalne sigurnosti razmatra ostvarivanje strateških ciljeva povezanih s nacionalnim interesom iz kojeg proizlazi svaki cilj.

U suvremenom društvu položaj sudstva odnosno pravosuđa i policije je puno važniji u odnosu prema obavještajnim službama i oružanim snagama koje su dugo vremena imale prvenstvo pred drugim sastavnicama sustava nacionalne sigurnosti što je i logično budući da policija i pravosuđe imaju primarnu dok sigurnosne i ostale službe sporednu ulogu u samoj borbi protiv kriminaliteta.

7. LITERATURA

- [1] Bourquin, M.: Le probleme de la securite internationale, Recueil des Cours de L'Academic de droit International; cit. prema Vukadinović, R.: Održavanje mira i sigurnosti u novom svjetskom poretku, u Grupa autora, Međunarodni odnosi, FPZ, 1995., str. 88 (24.08.2018.)
- [2] Ullman, Richard H.: International Security, The MIT Press, 1983., str. 15 (24.08.2018.)
- [3]
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1a/Ured_vije%C4%87a_za_nacionalnu_sigurnost.gif (24.08.2018.)
- [4] Grizold A., Čehulić L.: Međunarodna sigurnost i NATO u novom svjetskom poretku, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2006., str. 12 (24.08.2018.)
- [5] Matika D., Srblić A.: Nacionalna sigurnost i obrana Republike Hrvatske u Euroatlantskom kontekstu, Zagreb, 2006., str. 14 (25.08.2018.)
- [6] Savić D.: Položaj policije u sustavu nacionalne sigurnosti, Tema broja: Europska i nacionalna sigurnost, 2012., str. 254 (25.08.2018.)
- [7] www.unodc.org/terrorism_definitions.html (26.08.2018.)
- [8] Coady, T. (2004), Terorizam, pravedni rat i krajnja nužda. U: Coady, T. i O' Keefe, M. (ur.), Terorizam i pravednost, Zagreb, Kruzak, str. 26 – 27. [26.08.2018.)
- [9] Whittaker, D.J.; "The Terrorism Reader", London, Routledge, 2001. (26.08.2018.)
- [10] Simeunović D.: "Terorizam", opći dio, Pravni fakultet u Beogradu, 2009. (26.08.2018.)
- [11] Bilandžić M.: Geopolitika suvremenog terorizma, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb, 2012. (26.08.2018.)
- [12] Dugan L., LaFree G., Cragin K., Kasupski A.; Building and analyzing a comprehensive open source data base on global terrorist events; March 2008; preuzeto s: <http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/223287.pdf>
- [13] Bilandžić M.: Otpornost gradova na urbani terorizam, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Varaždin, 2015. god

[14] MUP: Policija i građani, Priručnik za građane, Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava, Zagreb, 2005. God

[15] Novoselec P.: Organizirani kriminal-pitanja kaznenopravnih inkriminacija nedozvoljenih ponašanja, HLJKPP, Zagreb, 1998., vol.5, br.2, str. 763-778

[16] Sačić Ž.: Suzbijanje organiziranog kriminaliteta u RH kriminalistička stajališta, HLJKPP, Zagreb, 1998., vol.5, br.2, str.840

[17] United Nations Convention against Transnational Organized Crime, United Nations, Treaty Series, vol. 2225, dostupno na: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/united_nations_convention_organised_crime_en_1.pdf (21.10.2018.)

[18] Silke Meyer: Trafficking in Human Organs in Europe; A Myth or an Actual Threat?, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice, Leiden, Netherlands, vol 14, str. 208-229

[19] Derenčinović D.: Suzbijanje organiziranog kriminaliteta, Presentacije s predavanja na Poslijediplomskom studiju iz kaznenopravnih znanosti, pregledano 05.07.2016., dostupno na: https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/Suzbijane_organiziranog_kriminaliteta.ppt

[20] Rufer X., Quere S.: Organizirani kriminal, Zagreb, 2008., str.20

[21] Novoselec P.: Organizirani kriminal-pitanja kaznenopravnih inkriminacija nedozvoljenih ponašanja, HLJKPP, Zagreb, 1998., vol.5, br.2, str.763-778

[22] Lampe, K. (2003). The Use of Models in the Study of Organized Crime. Dostupno na: <http://www.organized-crime.de/modelsofoc.htm> , preuzeto 01.11.2018.

POPIS SLIKA

Slika 1. Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost RH.....	5
Slika 2. Društvene mreže i nacionalna sigurnost	8
Slika 3. Cresseyev model organiziranog kriminaliteta.....	39

POPIS TABLICA

Tablica 1. Sigurnosni interesi i ciljevi.....	7
Tablica 2. Rezultati istraživanja stavova o uzrocima ugroze u Hrvatskoj, Sloveniji i EU	9
Tablica 3. 20 najaktivnijih terorističkih organizacija; Učestalost i postotak napada u odnosu na ukupni broj, 1970.-2006. god.....	25

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Utjecaj institucija i državnih službi u nacionalnoj sigurnosti	10
Grafikon 2. Status terorističkih organizacija od 1968.-2006. godine u postotcima	21
Grafikon 3. Broj terorističkih napada od 1970.-2006. godine	22
Grafikon 4. Broj terorističkih napada po regijama.....	23
Grafikon 5. Raspodjela terorističkih napada prema taktikama, 1970-2006. god.....	23
Grafikon 6. Ukupna raspodjela prema ciljevima napada, 1970.-2006. god.....	24
Grafikon 7. Završetak terorističkih organizacija.....	26
Grafikon 8. Raspodjela terorističkih udara prema metama napada, 1970.-2013.	27
Grafikon 9. Broj terorističkih napada, 1970.-2013.	28
Grafikon 10. Broj terorističkih napada u svijetu, 1970.-2013.....	28
Grafikon 11. Tipovi terorističkih akata, 1970.-2013.....	29

8. SAŽETAK

POLICIJA KAO DIO NACIONALNE SIGURNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

Policija je primarni čimbenik i sastavnica nacionalne sigurnosti bilo koje države pa tako i Republike Hrvatske. Svojim radom kako preventivnim tako i represivnim bori se protiv raznih ugroza, prijetnji i rizika nacionalnoj sigurnosti kao što su organizirani kriminalitet, terorizam, cyber kriminalitet, nezakonite migracije i mnogi drugi oblici.

Samim napretkom tehnologije javljaju se sve modernije i opasnije prijetnje te je za boljitak društva, države i nacionalne sigurnosti potrebno da svi sudionici kao što su pravosuđe, policija, vojska, sigurnosno-obavještajne službe i mnogi drugi drže korak s vremenom, tehnologijom i samim prijetnjama da bi se pravovremeno zaštitili ili pak u slučaju napada obranili svi interesi koji su ugroženi.

Ključne riječi: nacionalne sigurnost, policija, prijetnja, obrana

SUMMARY

POLICE AS A PART OF NATIONAL SECURITY OF THE REPUBLIC OF CROATIA

Police are the primary factor and component of national security of any state, including the Republic of Croatia. Through its work, both preventive and repressive, it fights against various threats, threats and risks to national security such as organized crime, terrorism, cybercrime, illegal migration and many other forms.

Technological advances are becoming more and more dangerous and threatening, and for the betterment of society, the state and national security it is necessary for all participants such as justice, police, military, security intelligence and many others to keep up with time, technology and threats themselves they would be protected in time or, in the case of an attack, they would defend all the interests that were endangered.

Key words: national security, police, threat, defense

9. ŽIVOTOPIS

Osobni podaci

Ime i prezime:	Ivan Matković
Adresa:	Bl.Marije Petković 1, 21000 Split, Hrvatska
Telefon:	+ 385 21 373 652
Mobitel:	+ 385 095 1999 207
e-mail:	matkovicivan01@gmail.com
Datum i mjesto rođenja:	22. studenog 1988., Split, Croatia
Državnjanstvo:	Hrvatsko
Bračni status:	Neoženjen
Strani jezici:	Engleski jezik
Informatička znanja:	Microsoft office paket.Auto Cad
Vozačka dozvola:	B kategorija

Školovanje

- **01.09.2003-13.06.2007- Graditeljsko-geodetska tehnička škola Split
Zanimanje - građevinski tehničar visokogradnje**
- **01.10.2007-27.09.2010- Građevinsko-arhitektonski fakultet u Splitu
Zanimanje - stručni prvostupnik - inženjer građevinarstva**
- **01.10.2013-01.07.2014- Policijska akademija Ministarstva unutarnjih poslova,
Policijska škola "Josip Jović"- policajac**
- **13.05.2016-01.07.2016- Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične
znanosti- Razlikovni modul**
- **13.05.2016-01.07.2016- Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične
znanosti- Diplomski studij forenzike Modul 3**

Radno iskustvo

Nakon diplomiranja zapošljava se u tvrtci **Georad Makarska d.o.o.** te se tu zadržava sve do 13.04.2012. U tvrtci **Georad Makarska d.o.o.** radi na mjestu inženjera gradilišta pod tim se podrazumjeva cjelokupna organizacija gradilišta, kontrola gradilišta, financijski obračuni mjesečnih situacija te svi ostali detalji vezani za gradilište koji omogućavaju nesmetano odvijanje željene dinamike i rada unutar gradilišta.

Dolje navedeno su projekti na kojima sam radio:

22.02.2011.-AC Zagreb-Split-Dubrovnik, dionica Ravča-Ploče 1

01.06.2011.-Kosovo Motorway project, Morine-Pristina

15.10.2011.-D1 Zagreb-Split, brza cesta Solin-Klis-Sinj

27.04.2012. odlazim na dragovoljno suženje vojnog roka kojeg uspješno obavljam, kao 8. generacija dragovoljnih ročnika.

Od listopada 2012. godine do studenog 2013. godine zaposlen sam u tvrtci "**Klin**" **d.o.o.** koja se bavi projektiranjem i nadzorom, te obavljam poslove projektiranja građevinskih objekata na random mjestu projektant.

Od lipnja 2015. godine do danas zaposlen sam u **MUP-u RH**, u Policijskoj upravi Splitsko-dalmatinskoj, Policijska postaja Vis na radnom mjestu policajac, te od svibnja 2016. godine do danas obavljam poslove policijskog službenika za obradu kriminaliteta i maloljetničku delikvenciju.

Komunikacijske vještine

Sklonost timskom radu, dobre komunikacijske vještine stečene tijekom školovanja, otpornost na rad pod pritiskom. Komunikativan i spreman preuzimanja odgovornosti

Organizacijske / rukovoditeljske vještine

Pozitivan pristup situacijama, stavljanje podređenoga na prvo mjesto.

Poslovne vještine

Dobre organizacijske vještine i dobar rad u timu. Poštivanje hijerarhij

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Sveučilišni odjel za forenzične znanosti

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, Ivan Matković, izjavljujem da je moj diplomski rad pod naslovom Policija kao dio nacionalne sigurnosti u Republici Hrvatskoj rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Nijedan dio ovoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan bez citiranja i ne krši ičija autorska prava.

Izjavljujem da nijedan dio ovoga rada nije iskorišten u ijednom drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Split, _____

Potpis studenta/studentice: _____